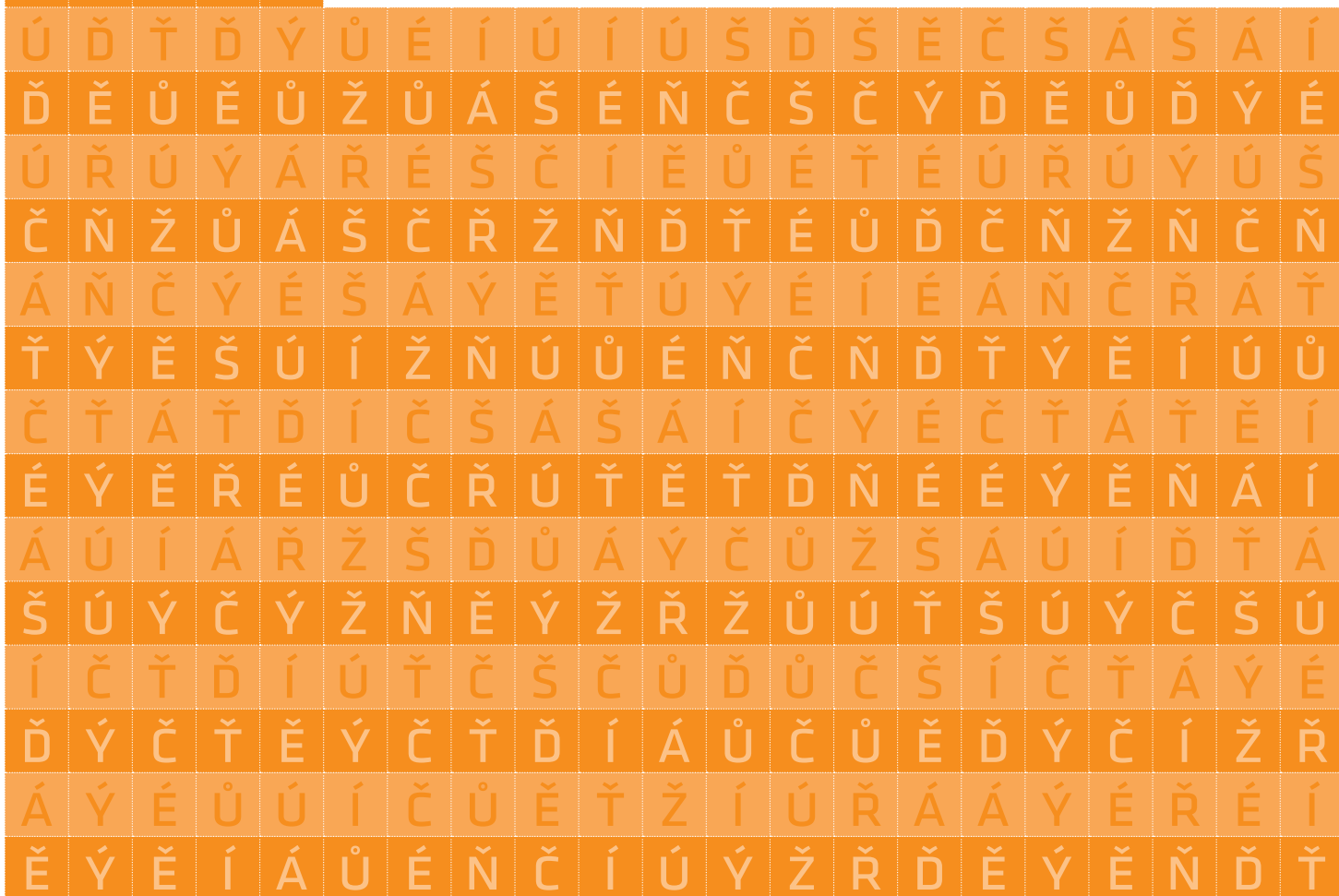

Česky v Česku II

» manuál pro učitele

» Barbora Štindlová a kol.

Ň É Č Ď Á Ě É Ř Ý Ů Á Á É Ú Ď Ú Č Á Ě Č É Á Š Í
Č Ů Ě Č É Ě Ň Á Ě Ě Á Ď Ď Ě Ř Ň Ň Ý Ě Č Ě Á Ě Í
Ý É Á Č É Ě Ů Ň Á Ž Ě Ú Š Ň Ě Č Ě Á Ž Č Ě Á Ě Í
Ď Í Ě Ů Í Ň Á Ž Ě Ú Š Á Č Ď Ě Ý Ů Č Ě Á Ě Í
Í Ú Ž Ě Ú Á Č Í Ů Ě Č É Ě Ú Ř Í Ý Ů É Č Á Ž Č Č Š Ň Ě
Č Í Ě Ý Í Ů Ě Č É Ě Í Ů Í Ý Ř Í Ý Ů É Č Á Ž Č Č Š Ň Ě
Ň Ú Ž Č Č É Ě Í Ů Í Ý Ř Í Ý Ů É Č Á Ž Č Č Š Ň Ě
Ě Š Í Ě Ů Ň Ě Č Ň Ř Ň Ů Ú Š Č Ň Ě Ú Á Š Ř Ý Ň Š Ř Ď Ě Č
Ř Ď Ř Ď Ě Č Ň Ř Ň Ů Ú Š Č Ň Ě Ú Á Š Č Ň Ě Ú Á Š Ů Ý Š
Á Š É Í Ě Ř Ž Č Ě Ď Ž Č Ě Í Ň Ě Ů Š Ě Á Ě Ý Ř Ů
Š Ě Ě Á Ž Ú É Í Ř Š Ň Ý Ř Š Ň Ě Ď Ú É Á Ě Ý Ř Ů
Č Ý Ž Ů Í Ý Ě Ň Ú Ď Á Ě Č Ů Š É É Č Ď Ě Č Ů Ů
Í Ě Ě Č Ú Ž Ď Ž Í Í Š Š Ů Š É É Č Ď Ě Č Ů Ů
Č Ů Á Ů Ř Ř Ň Ň Ž Č É Ě Á Ž Č Ě Ů Í Ň Ý Ň Ž Ů Č
Ů Ě Ů Ě Á Ď Ů Á Ň Ž É Ď Ě Ě Š Ý Ě Š Ě Š Ě Š
Ď Ě Á Í Ř Ň Š Ě Ž É Ď Č Á Ď Ý Ň Ř Í Ě Ň Ď Č Á
Ý Č Ě Ž É Ď Č Á Ě Š Ý Ů Ň Č Á Ú Ě Á Ě Š Ý
Ú Ř Ď Ř Í Ě Š Ř É Á Ž É Á Ž É Š Ň Ě Ů Í Á Ú É

Č Ř Ž Ň Ď ť é ů Ď í ř é ť ž ť á ů á
á ý ě ť ú ý é í é ť ě í á ů č ů ě í
ž ň ú ů é ň č ň ě ů ě ť ž í ú ř á ř
č š á š á í č ý é ň č í ú ý ž ř ě ň
č ř ú ť ě ť ě ň é ť ž ř é ť ě ř ú ř
š ě ů á ý č ů ž š ú ň ž í ň ž ň á š
ň ě ý ž ř ž ů ú ť é ř č ř ú í ž ň ě
ň ž ň ž í č é š š ě á
é ů á
č ů ž š í á ů é ň č í ú ý ž ř ě ň ě
č š č ý ň č ť é ť ž ř é ť ě ř ú ř č
ú é ť é á í é í ú ň ž í ň ž ň á š á
ť é ů ě ž ů č ů é ř č ř ú í ž ň ě ť
ý é í ě ě ť č í ú ň ě š ě ě í č ů ž š
ň č ň ě ú ň é ý ě ů ě ě ň á š é ý é ý
í č ý é á š é ř ě ň ž ý ě š ě ů ě ů
ť ě ň é č ř é í č ů č ř é ů á ý č ň
č ů ž ů ú
ž ů ú
ď ů č

Česky v Česku II

» manuál pro učitele

» Barbora Štindlová a kol.

š í á ů é ň č í ú ý ž ř ě ň ě
č š č ý ň č ť é ť ž ř é ť ě ř ú ř č
ú é ť é á í é í ú ň ž í ň ž ň á š á
ť é ů ě ž ů č ů é ř č ř ú í ž ň ě ť
ý é í ě ě ť č í ú ň ě š ě ě í č ů ž š
ň č ň ě ú ň é ý ě ů ě ě ň á š é ý é ý
í č ý é á š é ř ě ň ž ý ě š ě ů ě ů
ť ě ň é č ř é í č ů č ř é ů á ý č ň
č ů ž ů ú
ž ů ú
ď ů č

ÚSTAV JAZYKOVÉ A ODBORNÉ PŘÍPRAVY UK V PRAZE

AKROPOLIS

2008

Materiál vznikl v rámci projektu Human Step CZ 04-4-09
financovaného iniciativou EQUAL Evropské unie realizovaného Ústavem jazykové a odborné přípravy
Univerzity Karlovy v Praze.

Lektorovaly:

PhDr. Jitka Cvejnová

PhDr. Zdena Ostmeyerová

Toto dílo, včetně všech svých částí, je zákonem chráněno. Každé jeho užití mimo úzké hranice zákona je nepřipustné a je trestné. To se týká zejména reprodukování či rozšiřování jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, fotografického či elektronického), ale také ukládání v elektronické formě pro účely rešeršní i jiné. K jakémukoli využití díla je proto nutný písemný souhlas nakladatele, který také stanoví přesné podmínky využití díla. Písemný souhlas je nutný i pro případy, ve kterých může být udělen bezplatně.

This work and all parts of it are protected by law. Any use which exceeds the limits specified by law is not allowed and is a punishable offense. This applies especially to reproduction and distribution in any form (including mechanical, photographic and electronic), but also to storage in electronic form for research and other purposes. Inquiries regarding use of this work must be submitted to the publisher in writing; the publisher will also prescribe the conditions for use. A written agreement is necessary even in cases where permission is granted free of charge.

© Barbora Štindlová a kol., 2008

kolektiv: Petra Huková, Ondřej Štindl

© Editorka Jana Čemusová, 2008

© Illustrations Svatava Škodová, 2008

© Graphic & Cover Design Studio Lacerta, 2008

© Univerzita Karlova v Praze – Ústav jazykové a odborné přípravy, 2008

© Nakladatelství Akropolis s. r. o., 2008

ISBN 978-80-86903-63-7

OBSAH

Seznam symbolů (ikon)			6
Přehled zkratk a slov			7
Úvod – Český v Česku			8
Název lekce	Témata / řečové situace / intence	Gramatika	
1 Líbí se mi Chutná mi	Mám rád/a Rád/a dělám Co se vám líbí? Co vám chutná? Kam rád/a chodíte? Kam rád/a jezdíte?	Fonetika Opakování – <i>mám rád / rád dělám</i> Opakování přezentu sloves Reflexivní slovesa Slovesa pohybu – <i>chodit, jezdit</i>	15
2 Rodina	Kamil a jeho rodina Či...?	Fonetika – souhláskové skupiny Opakování – jmenný rod Posektivní zájmena Základní plurál substantiv	23
3 Co jsem dělal / dělala	Kolik to stojí? Co dělali včera? Loni / letos Letopočet Životopis / strukturovaný životopis	Fonetika – přízvuk Číslovky základní 100– Minulý čas I (3. sg. a pl.) Minulý čas II Příslovce času Časové předložky <i>od, do, v</i>	31
4 Jdeme do restaurace	Anketa – co rádi jíte? V restauraci Co si dáte?	Fonetika – melodie věty Akuzativ singuláru Odvozování adjektiv	41
5 U doktora	Můj život / životopis Co nesmíte / musíte / můžete dělat v ...? Tělo člověka Co vás bolí? – Bolí mě ... Nemoc Návštěva u doktora	Modální slovesa Slovesné vazby – <i>bolet, být nemocný</i> Akuzativ osobních zájmen U doktora	49
6 Co budete dělat?	Včera, dnes, zítra Co budou dělat příští týden? Kam půjdete? Kam pojedete? Roční období / měsíce Plány na léto / na víkend Jaký? Jak?	Futurum I (složený budoucí čas sloves) Adverbia času Futurum sloves pohybu Spojky <i>když / až</i> Adverbia vs. adjektiva	59
7 Na úřadě V kanceláři	Kdy je otevřeno? Úřední, ordinační, otvírací hodiny Nástěnka Můžu mluvit s ...? Zavolejte! Napište! Pan Trojkovic hledá práci	Slovesné vazby – <i>vědět, umět, znát</i> Časové údaje – <i>odkdy, dokdy, až, v</i> Základní instrumentál singuláru Opakování – modální slovesa Základní imperativ Vokatív	69
8 Česká republika	Mapa ČR Výlet na Ještěd Zeměpis ČR	Lokál singuláru Funkce lokálu Superlativ základních adjektiv	81

SEZNAM SYMBOLŮ (IKON)

PAMATUJTE SI / VŠIMNĚTE SI

výjimky, lexikálně prezentované gramatické jevy, vazby slov, tematická slovní zásoba a fráze apod.

POSLOUCHEJTE / PODLE POSLECHU DOPLŇTE

VYSLOVUJTE / OPAKUJTE

GRAMATIKA

výklad gramatického jevu nebo části gramatického jevu

ČTĚTE / PŘEČTĚTE

NAPIŠTE / PÍSEMNĚ DOPLŇTE

VYPRÁVĚJTE / POPIŠTE / DISKUTUJTE / SEHRAJTE DIALOGY / PTEJTE SE

ŽIJEME V ČR

SLOVNÍ ZÁSoba A FRÁZE

nová slova a seznam frází k tématu lekce

POZORUJTE / STUDUJTE / NAUČTE SE

dílní prezentace gramatického jevu, frází, sociolingvistických jevů apod.

PROCVIČTE SI / ZOPAKUJTE SI

PŘEHLED ZKRATEK A SLOV

Termíny použité v učebnici	Lingvistická terminologie	České jazykovědné názvosloví
ž.	femininum	ženský rod
m.	maskulinum	mužský rod
s.	neutrum	střední rod
os.	persóna	osoba
p.		pád
pl.	plurál	množné číslo
sg.	singulár	jednotné číslo
adjektivum	adjektivum	přídavné jméno
adverbium	adverbium	příslovce
akuzativ	akuzativ	4. pád
dvojhláska	diftong	dvojhláska
futurum	futurum	budoucí čas
genitiv	genitiv	2. pád
imperativ	imperativ	rozkazovací způsob
instrumentál	instrumentál	7. pád
lokál	lokál	6. pád
minulý čas	préteritum	minulý čas
modální sloveso	modální sloveso	způsobové sloveso
nominativ	nominativ	1. pád
osobní zájmeno	personále	osobní zájmeno
posesivní zájmeno	posesivum	přivlastňovací zájmeno
prézens	prézens	přítomný čas
přízvuk	akcent	přízvuk
reflexivní sloveso	reflexivum	zvrtné sloveso
samohláska	vokál	samohláska
sloveso / verbum	verbum	sloveso
souhláska	konsonant	souhláska
spojka	konjunkce	spojka
substantivum	substantivum	podstatné jméno
vokativ	vokativ	5. pád

ÚVOD – ČESKY V ČESKU

Materiál je určen pro výuku v jazykově, ale zároveň i věkem, vzděláním a sociokulturním zázemím heterogenních studijních skupinách. V takových cílových skupinách nelze využít jednoho společného mediačního jazyka. Z absence společného komunikačního jazyka vyplývají vysoké nároky na studenty, především na jejich koncentraci. Zároveň je taková výuka obtížná i pro lektora. V hodinách musíte využívat všem studentům srozumitelný, jednoduchý metajazyk a signální aparát; velmi náročné je ověřování míry porozumění u studentů; nemůžete pracovat s jazykovým transferem ani odstraňovat interference. V materiálu se snažíme ulehčit lektorům tuto situaci volbou jednoduchého metajazyka, používáním jednoznačného signálního aparátu (ikon, obrázků, tabulek apod.) i způsobem prezentace gramatických jevů (viz níže).

Materiál je vystaven tak, aby byl (v jisté míře) funkční i pro nově příchozí studenty, tj. pro studenty, kteří se ke skupině připojí později. Lekce záměrně nemají jednotnou strukturu. K orientaci v lekcích slouží ikony (viz seznam ikon). Řazení aktivit v lekcích předpokládá lineární následování. Při tvorbě materiálu jsme měli představu o využití jednoznačného signálního aparátu, který by sloužil jako konektor mezi vědomým a nevědomým přístupem k prezentovaným jevům. Ačkoli se současná podoba nemůže opřít např. o signalizaci barvami, využíváme např. tiskových grafických pomůcek, obrázků a ikon. Obrázky mají v materiálu nezapustitelnou úlohu, nejsou do lekcí zařazovány ad hoc, nýbrž účelně, a je třeba s nimi adekvátně pracovat (viz např. pokyny v manuálu pro učitele).

Důležitá je otázka zvolené terminologie, se kterou v materiálu pracujeme. Přiklonili jsme se k používání termínů českých s výjimkou pojmenování pádů (*nominativ...*) a značení rodové příslušnosti jmen ve slovníčcích za lekcemi. Znalost terminologie není pro studenty závazná, slouží pouze jako možný orientátor v případech, že studenti mají k dispozici české učebnice apod.

Předkládané dva moduly **Česky v Česku** (modul 1 dále jako M₁, modul 2 dále jako M₂) jsou založeny na vícevrstevném sylabu. Jednou z jeho složek je parcelovaný postupný výklad gramatiky, druhou vrstvou je tematický sylabus vedený především potřebami cílové skupiny (získanými průzkumem), nezbytnou třetí součástí je také práce na rozvoji jazykových dovedností. Důraz je kladen především na produktivní dovednost mluvení, z receptivních především na čtení. V dnešní společnosti je velká část informací získávána na internetu či z jiných médií, proto je schopnost vyhledávat informace a porozumět jim pro člověka, který zde chce žít, nesmírně důležitá. S tím souvisí také rozvoj psaní jako dovednosti navazující. Materiál se soustředí na nácvik základních psacích aktivit, jimiž je a) hláskování – spojení slyšeného zvuku se správným grafémem, doplňování písmen do slov (podle paměti / poslechu); b) zvládnutí dotazníků, vyplnění formulářů, odpovědi na inzeráty, popisu cesty apod.; c) strukturovaný životopis, který představuje nejnáročnější úkol, jenž je do materiálu zařazen.

K vytvoření audiomateriálu bohužel nemohlo dojít. To ovšem neznamená, že zvládnutí poslechové dovednosti a jejího nácviku chybí. V materiálu jsou buď explicitní úkoly zpracované pro poslech, nebo texty, s nimiž je možno pracovat jako s poslechem. V každé lekci je nutné s poslechem pracovat, v některých případech je na vašem zvážení, s kterým textem se bude zacházet jako s poslechovou aktivitou (v instrukcích v manuálu jsou nicméně texty a aktivity vytipovány). V neposlední řadě je však žádoucí, aby studenti slyšeli také nahrávky, k čemuž musíte využívat materiály jiné (v souladu s autorskými právy).

MLUVENÍ

Studenti mohou být zdráhaví mluvit a především komunikovat mezi sebou v češtině, obzvláště v případech, disponují-li nějakým jiným společným jazykem. V tomto ohledu je nutné klást důraz na aktivity obsahující mluvení při každé příležitosti. Aktivity zaměřené na rozvíjení mluvené komunikace, při níž přijdou ke slovu situace, které jsou typické v běžné komunikaci (otázky na cestu, osobní informace, představení se, popis místa, sdělení o zdravotním stavu atd.), jsou vedeny napříč každou lekcí.

Pro studenty je komunikování v češtině náročné, proto před samotným mluvením musí předcházet přípravná fáze, kdy si studenti připravují a zapisují otázky, dělají poznámky, vypisují slova, plánují, co budou

říkat, aby posléze mohli co nejpřesněji vyjádřit to, co chtějí prezentovat. Přípravná fáze je důležitá také z psychologických důvodů. Studenti budou sebevědomější, budou-li používat jazykové prvky uvědoměle, s přípravou.

Jedním typem nácviku praktické práce s jazykem jsou dialogické texty sloužící jako modelové. Studenti si nejprve dialogy přečtou pro sebe, pak je „přehrávají“ a následně varíují, nebo kopírují v jiné situaci. Tento typ aktivity lze dělat prakticky se všemi dialogickými texty v materiálu. U monologických typů textu jsou studenti nabádáni především k převyprávění, příp. k diskusi o textu. Pro praktickou práci jsou také připraveny otázky, které nejprve studenti zodpovídají podle sebe, pak ve dvojicích, či otázky naopak dopředu připravují a pak je zkoušejí v praxi. V lekcích mají své nezastupitelné místo situace z běžného života (nakupování, návštěva restaurace, služby a podobně), v nichž se studenti jednak seznamují s fakty, jednak mají příležitost k praktickému nácviku.

Komunikačním jazykem ve třídě je čeština a studenti si od začátku musí tuto skutečnost uvědomovat.

ČTENÍ

Materiál obsahuje různé typy textů, jak formou, tak obsahem. Od základních dialogů z běžných každodenních situací, přes krátké gramatické texty pro prezentaci nových jevů, nápisy, informativní texty vyprávěcí či shrnující, interaktivní doplňovací texty k textům na porozumění. Postupuje se od textů velmi jednoduchých ke složitějším a komplexnějším. Z hlediska typologie textů obsahují lekce texty didaktické a adaptované. Zařazeny jsou jak texty výchozí, tak základní a doplňkové. V souvislosti s tématem lekce doporučujeme, aby lektor vždy prezentoval studentům vhodné autentické materiály (jízdni řád, telefonní seznam, plakátek, leták, nápis a podobně).

Komplexnější texty jsou opatřeny přípravnou fází tvořenou otázkami, prací s obrázkem, diskusí na téma, hádáním a predikcí (např. M₁ / 7 / cv. 11), nebo přípravnou fází tvoří probíraný jazykový problém (např. M₁ / 6 / s. 75–77). Veškerému čtení musí přípravná fáze předcházet. Pokud cvičení nejsou přímo obsažena v lekcích, najdete doporučení a nápady v manuálu pro učitele, příp. si připravte cvičení vlastní. Po samotné čtecí fázi následují otázky na porozumění, variování textu, doplňování tabulek, tvoření dialogu, diskuse, eventuálně se k textu lekce vrací ve své další části a znovu s ním pracuje.

Pokud se rozhodnete vyžadovat od studentů hlasité čtení (např. po potřeby poslechových aktivit), nepamínejte, že se jedná o velmi náročnou (a nepřirozenou) aktivitu. Studenti by měli text především číst a pochopit. Nenabádáme k zavrhování chórového nebo individuálního hlasitého čtení. Texty tak mohou sloužit k nácviku správné výslovnosti, intonace a tempa. Tato aktivita může být tedy zařazena jako jedna z aktivit navazujících (především u komplexnějších typů textů). Důležité však je rozlišovat mezi funkcemi toho kterého způsobu čtení.

POSLECH

Jak již bylo řečeno, autentický audiomateriál k učebnici není k dispozici. Učebnice nicméně obsahuje poslechová cvičení. Jednak jsou to cvičení zaměřená na výslovnost a fonetický nácvik (M₁ / 2 / cv. 1), s ním související obrácený postup správně zaznamenávat variantu slyšeného (M₁ / 4 / cv. 3), jednak obsahuje texty vyloženě koncipované jako poslechové (M₁ / 2 / cv. 11). Dále lze jako s poslechovými pracovat i s texty dalšími (M₁ / 6 / cv. 9). U takového typu cvičení je v manuálu pro učitele uvedeno, že lze využít i jako poslech. Poslech může lektor vytvořit i z dialogických textů, určených primárně ke čtení (tj. upravit prezentaci dialogu tak, aby výukový materiál obsahoval jen repliky jednoho účastníka dialogu, druhého čte sám lektor, studenti potom tyto repliky doplňují).

Důležité je, aby studenti byli pravidelně vystaveni poslechové aktivitě. Záleží na vás, kdy se rozhodnete pro poslech. Důležité však je praktikovat jej pravidelně a co nejčastěji (také s využitím jiných materiálů).

PSANÍ

Materiál obsahuje různé varianty cvičení zaměřených na psaní – kontrolované psací aktivity jako sestavování vět, slovosled, doplňování správných slov / tvarů, ale také volnější aktivity jako napsat email, vzkaz, popsat svůj den apod. Doporučujeme také nácvik vyplňování reálných autentických materiálů – formulářů,

dotazníků, smluv. Zmíněné materiály si budete připravovat jako texty / aktivity doplňující. V práci s autentickými materiály využívejte toho, že se studenti učí v České republice a mohou dokonce některé sami do kurzu přinášet.

GRAMATIKA

Jednotlivá témata jsou svázána s gramatickými strukturami, které se frekvenčně nejčastěji objevují v příslušných komunikačních vzorcích. Výklad je postaven na vzestupné aplikaci gramatických struktur použitých pro rozšiřování komunikačních možností.

Jak jsme již zmínili výše, je ve výuce bez zprostředkovacího jazyka prezentace gramatických jevů problematická. Při explanační gramatických jevů v materiálu Česky v Česku jsme vycházeli ze dvou přístupů k jazykovému systému – parcelace a simplifikace, které při výuce tohoto typu považujeme za základní. Podstatou tohoto přístupu je otázka, jak jednotky strukturovat; jaká je optimální suma informace, kterou mohou studenti vyvodit, aniž by došlo k omylům; dále pak důležité i pořadí jednotlivých parcelátů. Materiál dále pracuje s metodou spirálového opakování (resp. „nabalování“) gramatické explanační. Učebnice je vystavěna na principu opakování a „nabalování“ témat, komunikačních situací i gramatických jevů. Posloupnost gramatických jevů je v učebním materiálu parcelovaná a recyklována.

Modul 2 v duchu recyklačního plánu částečně opakuje obsah Modulu 1 a dále jej rozvíjí.

Při výkladu gramatiky ve vlastním učebním materiálu jsme zvolily horizontální způsob výkladu pádů (výklad zahajujeme parcelovaným výkladem lokálu singuláru (M₁ / 2), pokračujeme akuzativem (M₁ / 3) a genitivem (M₁ / 6) singuláru), který není v počátečních fázích založen na rodové diferencii. Cíleně jsou vykládány změny u nejfrekventovanějších typů, ostatní tvary jsou prezentovány jako „výjimky“ či slovíčka k zapamatování.

Vlastnímu horizontálnímu způsobu výkladu tvarů (koncovek pádů u substantiv / adjektiv) obvykle předcházejí v lekci texty, dialogy, příp. cvičení, v nichž se studenti „komunikačně“ s tvary daného pádu setkají. Můžou si tvary daného pádu osvojit (nebo alespoň částečně osvojit) ještě před jeho vlastním výkladem. Zpravidla až po textu / cvičení, v němž se gramatický jev objevuje, následuje v učebním materiálu (signalizováno na příslušných místech v lekci ikonou) maximálně zjednodušený výklad daného gramatického jevu. Cílem výkladu je nechat studenty doplňovat a induktivně vyvozovat podobu gramatického pravidla.

Prezentace tvarů sloves je taktéž promyšleně rozparcelována (viz např. prezens jednotlivých slovesných skupin apod.).

OPAKOVÁNÍ

Učební materiál není z technických důvodů rozdělen na učebnici a pracovní sešit. Lekce nicméně obsahují mnoho cvičení, která sice primárně slouží jako opakovací cvičení při vlastní výuce, mohou však být využita k domácím úkolům a samostudiu.

Důležitou součástí opakovacích aktivit jsou také „rozcvičky“ a shrnutí – krátké aktivity během lekce.

Uvádíme několik příkladů:

- 1) Napište na tabuli několik vět s nesprávnou konkrétní gramatikou. Studenti ve dvojicích rozhodují, jak by je opravili.
- 2) Napište slova bez čárek a háčeků, studenti je musejí doplnit.
- 3) Řekněte studentům, ať napíší tři věci, které – mají rádi, nemají rádi, dělali včera, chtějí vidět apod. Potom se studenti ptají ve skupinkách, nebo chodí po třídě a zjišťují tři informace o třech lidech.
- 4) Řekněte studentům, ať napíší sedm věcí / slov, která se naučili minulou hodinu, ve trojicích si pak seznamy doplní.
- 5) Studenti si ve dvojicích musejí říct, co dělají každý den, viděli včera, nepotřebují, jim nechutná atd.
- 6) Každý student/ka napíše na tři papírky tři jména lidí, které dobře zná. Ostatním (ve dvojici / skupině) pak musí sdělit co nejvíc informací, které o nich ví. Příp. se ostatní studenti ptají a musejí tedy klást správné otázky.
- 7) Napište na tabuli polovinu dialogu a vyzvěte studenty, aby doplnili druhou část. Dialog pak studenti přehrají.
atd.

Ke komplexnějším opakovací aktivitám patří např.:

- 1) Studenti vytvoří ve skupinách informační plakát o městě, kde teď jsou.
- 2) Studenti nakreslí / sestaví plán města, pak procvičují dialogy z orientace.
- 3) Dejte studentům list papíru se seznamem slov, který musejí ve dvojicích rozřadit do určitých kategorií. atd.

VÝSLOVNOST / FONETIKA

Pro nerodilé mluvčí je prvotní komunikační komplikací nesprávná výslovnost. Výslovnost vytváří velmi důležitý první dojem a do velké míry vůbec komunikaci umožňuje. Z průzkumů je jasné, že Češi jsou mnohem tolerantnější k nepřesnému věcnému vyjádření než k nesprávné výslovnosti. V materiálu se od první lekce věnujeme postupnému nácviku správné výslovnosti jednotlivých hlásek, slov i slovních spojení. Vzhledem k heterogennímu jazykovému pozadí cílové skupiny se však nesoustředíme na specifické problémy jednotlivých mluvčích, ale zaměřujeme se širě na obecně problematické jevy české fonetiky.

V M1 a v lekcích 1 až 4 M2 je tedy zařazen fonetický úvod, který vždy reflektuje jeden z obtížných aspektů české výslovnosti, např. výslovnost slabik *dy / di, ty / ti, ny / ni* v lekcích M1/4, znělost a neznělost souhlásek v M1/7, výslovnost souhláskových skupin v M2/2 atd. Doporučujeme využívat fonetické nácviky každou vyučovací jednotku a se soustředit na vybrané konkrétní jevy, cvičení opakovat a variovat. Dále je vhodné rozšiřovat fonetická cvičení dalšími doprovodnými materiály. Po celou dobu kurzu je nutné dbát především na správný slovní a větný přízvuk studentů při mluvení, reprodukování, čtení. Doporučujeme také krátké diktáty, doplňování diakritiky, podtrhávání přízvuků ve slovech, procvičování čtení otázek a odpovědí, trénování výslovnosti při nácviku nových frází či slovních spojení.

Při nácviku správné výslovnosti dbejte na to, aby studenti nejprve slyšeli správnou verzi od vás (i několikrát), teprve potom ji reprodukovali. Nacvičujete tak zároveň jejich poslechovou dovednost. Nejjednodušší nácvikovou aktivitou výslovnosti je chórové a individuální opakování, které je také velmi efektivní. Pokud využíváte individuální přístup, opravte každého chybujícího studenta okamžitě a nechte jej slova opakovat. Dbejte na to, aby se studenti necítili při déle trvajícím nácviku výslovnosti nepatřičně, vždy chvalte, pokud uslyšíte správnou, eventuelně alespoň přibližně správnou verzi.

SLOVNÍ ZÁSoba

Slovní zásoba v materiálu Česky v Česku se odvíjí od několika základních principů:

- a) Je zařazena základní slovní zásoba nutná pro denní život v pobytovém zařízení. Především se ale soustředíme na slovní zásobu ze života mimo něj, neboť cílem knihy je načerpat dopředu slovní zásobu pro možný budoucí život v ČR.
- b) Slovní zásoba je volena v souladu s úrovní A1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a referenčních popisů Čeština jako cizí jazyk včetně doporučené frazeologie.
- c) Definovat aktivní a pasivní slovní zásobu je vzhledem k rozrůzněnosti možných skupin a jejich individuálních účastníků velmi obtížné, proto s touto polarizací v materiálu nepracujeme. Konkrétní situace od vás vyžaduje, abyste se slovní zásobou zacházeli v souladu se složením skupiny.

SLOVNÍČEK

Slovní zásoba uvedená v závěru každé lekce je její nedílnou součástí. Představuje ten nejpodstatnější soubor slov, který by si studenti měli pro danou lekci osvojit, aby porozuměli nejen textům, ale i výrazům ve cvičeních.

Slovníčky v lekcích jsou členěny podle základních slovních druhů, které se primárně podílejí na výstavbě věty (tj. substantiva, adjektiva, verba a adverbia). Ačkoli jsme v tomto případě zvolili mezinárodní terminologii, není nutné jí studenty zatěžovat. Přesto považujeme za vhodné, aby se studenti postupně seznamovali s funkční charakteristikou jednotlivých slovních druhů. U substantiv je ve slovníku naznačena jejich rodová příslušnost (*m, f, n*), příp. to, zda se jedná o plurálový výraz (*pl.*). U sloves s nepravidelnou přítomnou konjugací (např. *číst, moct, brát*) je vždy uvedena podoba 1. osoba singuláru.

Dále jsou ve slovníčku vždy uvedena tzv. „malá slova“, která představují především souhrn gramatických slov, ale např. také zájmen, číslovek apod. Každý slovníček je ukončen seznamem frází a slovních spojení, která jsou pro danou lekci obligatorní.

O případném redukování povinné slovní zásoby u jednotlivých lekcí rozhoduje lektor podle konkrétní studijní skupiny.

PRÁCE SE SLOVNÍ ZÁSOBOU

Upozorněte studenty, že seznamy slovíček na konci každé lekce mohou využít i pro gramatiku. U problémových sloves je uveden typ přezentní konjugace, u substantiv rodová příslušnost, slova jsou dále rozdělena podle slovnědruhových funkcí. Práce se slovníčkem se může stát základem aktivit pro rozvíjení slovní zásoby, zběžné čtení textu či jazykové hry.

Uvádíme pro inspiraci několik příkladů pro práci se slovní zásobou:

- 1) Připravte si pracovní list se slovíčky / frázemi, které chcete studenty naučit či je upevnit nebo je považujete za nezbytné. Studenti podle klíčových slov přiřazují fráze k sobě, nebo k obrázkům. Takové aktivity také obsahuje sama učebnice.
- 2) Lísteková seznamka: jedná se o interaktivní drilový nácvik slovní zásoby, kterým docílíte co největšího opakování a nahradíte prosté drilování slov. Jak vyplývá z názvu, studenti se pohybují po třídě a dochází k interakci vždy s několika jinými osobami. (Často je aktivita také nazývána „chodička“, ale volíme název zdůrazňující komunikaci.) Jedná se o aktivitu, při níž můžete kontrolovaně a aktivně fixovat nová slova, fráze, struktury či gramatické jevy poté, co byly prezentovány. Hlavní výhodou je, že umožňuje studentům opakovat strukturu několikrát a s různými komunikačními partnery. Problém může představovat statická podoba výuky, na kterou mohou být studenti zvyklí, kulturní rozdílnost, či stydlivost. Je na vás, abyste vytvořili ve třídě přátelskou a zábavnou atmosféru, v níž podobné aktivity bude možné realizovat. Na druhou stranu dostanou opravdu stydliví studenti šanci procvičovat bez toho, aby se na ně soustředila pozornost celé skupiny. Centrem aktivity jsou sami studenti a vy můžete kontrolovat jejich komunikaci průběžným monitorováním, při němž lze individuálně studentům nápomáhat a z něj vyvodíte závěrečné shrnutí aktivity a případné fixace. Aktivita je vhodná na 10 až 15 minut procvičování. Pokud je skupina velká, rozdělte ji na podskupiny, v rámci nichž budou studenti pracovat. Předem nacvičte dialog, který bude mezi studenty probíhat a napište ho na tabuli. Každý student/ka dostane kartu, vy si jednu ponecháte, abyste mohli aktivitu demonstrovat. Na kartách mohou být slova – například místa – pokud chceme procvičovat slova v nominativu, studenti se ptají *Co je to?* a ukazují si obrázky. Pokud chceme procvičovat slova například v lokálu, studenti mají na tabuli napsána různá místa, která již znají, a svých partnerů se ptají *Jste v bance? – Ne. / Jste v obchodě? – Ne. / Jste na náměstí? – Ano, jsem na náměstí.* Na kartě může být napsané slovo, celá fráze, na kterou musí partner/ka reagovat, fráze si poté mohou studenti vyměnit atd.
- 3) Před čtením textu namísto přečtení některých slov můžete studenty vybídnout, aby si text zběžně přečetli a soustředili se na hlavní myšlenku / problém textu. Vybídněte je, aby našli jenom 5 slov, která jim napomůžou k porozumění. Demonstrujte rozdíl mezi klíčovým slovem a slovem, jež mohou ignorovat, nepotřebují je znát. Pracujte se studenty na nácviku takové aktivity. Nechte studenty pracovat ve dvojicích i skupinách. Když skončí, mohou porovnat svých pět slov s ostatními. Slova se tak zároveň učí. Poté může následovat detailnější čtení s porozuměním.
- 4) Pravda, nebo ne? – napište tvrzení (např.: *Paprika je fialová. Učitel je člověk, který učí.*) a nechte studenty určit, zda je tvrzení pravdivé, či ne, a proč.
- 5) V neposlední řadě hojně využívejte elicitování – s pomocí obrázku, nebo určité situace nechte studenty říct, co všechno znají / pamatují si, což se pro vás stane dobrým východiskem pro další postup práce. Atd.

ŽIJEME V ČR

Tato sekce je určena jednak k seznamování s některými reáliemi a lingvoreáliemi, jednak opět k praktické práci, mluvení. Otevírá se zde také prostor pro diskusi – studenti se dohadují, ke kterému obrázku patří kte-

.....

rý dialog, sestavují spolu příběh podle obrázků, přiřazují k sobě fráze, sestavují dialogy a situace přehrávají, učí se společenské fráze a podobně. Nejpokročilejší aktivitou je diskuse o otázkách, které předkládá text (např. o rodinných vztazích v M2 / 2 či typech nemocnění M2 / 5).

ZAČÁTEČNÍCI A ÚROVNOSTNĚ SMÍŠENÉ SKUPINY

V praxi se ukazuje, že skupiny studentů jsou poměrně rozsáhlé a úrovnostně smíšené. Někteří účastníci již před otevřením kurzu strávili v ČR poměrně dlouhou dobu a mají určité znalosti o češtině, jiní jsou čerstvě přichozí, ocitají se spolu v jedné skupině. Tato situace klade nároky především na vás, protože se musíte snažit maximálně vyjít vstříc všem studentům – pro některé úkoly zjednodušovat, jiným naopak přidávat další. Pokud se skupina stabilizuje, lze s ní pracovat jako s malotřídkou. Pokud je skupina nestabilní, práce s učebnicí se komplikuje, nicméně lze ji do velké míry používat též. Nedoporučujeme striktně oddělovat slabší / později nastoupivší / méně jazykově vybavené studenty od schopnějších / pravidelně docházejících / pokročilejších. Je dobré využívat různých variant – a) studenti skutečně pracují ve skupině / dvojici podle své úrovně, b) skupiny / dvojice jsou namíchané a studenti si navzájem pomáhají, c) práce s celou skupinou najednou. Pravidelně tyto typy spolupráce střídáte. Skupina bude pracovat vyrovnaněji. Lze využít poznatků z pilotního projektu nízkoprahových kurzů s prací s heterogenními skupinami (viz příručka Nízkoprahové kursy češtiny pro cizince, www.cicpraha.org). Pokud pracujete s úrovnostně víceúrovňovým modelem třídy, nerozlišujte mezi více než třemi stupni, vedení takových aktivit se stává prakticky málo zvladatelným.

Tempo udávající středně rychlí studenti, není nutné čekat, až opravdu skončí všichni (rychlejší by se nudili), pomalejší ale musejí dostat šanci se do úkolu zapracovat a něco z něj získat, jinak mohou ztratit motivaci. Zařazujte funkční chórové aktivity. Všichni studenti musejí pracovat, dostávat zpětnou vazbu a mít pocit, že se něco naučili. Podporujte slabší studenty, dávejte jim jednodušší otázky, nebo se ptejte na něco, co už někdo zodpověděl, dejte jim za úkol prezentovat odpovědi skupiny, kde pracovali s jinými studenty. Motivujte studenty ke společným opravám cvičení. Při frontální / skupinové zpětné vazbě s celou skupinou se jmenovitě ptejte různých studentů, slabších především tehdy, když vidíte, že jejich odpověď bude správná (vidíte, že to mají správně v sešitě apod.) Vytvořte pro všechny studenty čas k přemýšlení, aby neustále neodpovídali nejlepší a nejrychlejší – nabádejte je, ať si nejprve odpověď poznamenají, nebo ji řeknou sousedovi a podobně, nechte je zvedat ruku na znamení, že už vědí, ověřte tak zároveň, kolik studentů je již připraveno. Když nacvičujete drilem nové prvky, začněte se silnějšími studenty a postupně dojdete ke slabším. Buďte k silnějším studentům o něco přísnější. Poměřujte studenty podle jejich vlastního pokroku, nikoli podle výkonu celé skupiny, či ostatních studentů.

ORGANIZACE SKUPINY

V materiálu jsou zařazena cvičení, která vyžadují práci ve dvojicích nebo ve skupinkách. Od začátku se snažte studenty vést k tomu, že nepracují neustále ve stejných dvojicích / skupinkách. Využívejte různé způsoby, jak dvojice / skupinky měnit – 1) musí se najít podle otázky a odpovědi, které mají na lístečkách, 2) pracují s tím, s kým se setkali při aktivitě Lístečková seznamka, když jste aktivitu přerušili / ukončili, 3) direktivně určete, kdo bude s kým ve dvojici / ve skupině. Věnujte se managementu třídy, pomůže to k vytvoření přátelské pracovní atmosféry ve skupině. Využívejte práci ve dvojicích a skupinách nejen pro komunikační, ale také pro gramatické úkoly.

S nutností práce v rozličných párech a skupinách a s managementem skupiny souvisí také to, jak jsou ve třídě rozmístěny lavice, kolik prostoru je pro volný pohyb, jak je třída organizována, jaké jsou její dispozice. I dispozičně velmi špatnou třídu lze do jisté míry utvářet tak, aby umožňovala alespoň nějaký pohyb. Zvolte rozmístění do kruhu / podkovy, postavte dva a dva stolky k sobě. Při jakémkoli způsobu rozmístění nábytku (za předpokladu dostatečně velké třídy) nechávejte mezi stolky mezery, aby studenti mohli volněji procházet a měnit své pozice. Pokud máte stolky jen v řadě a nemůžete s nimi hýbat, přistavte na některé aktivity židličky z obou stran stolků. Studenti sedí vždy dva proti sobě, jakmile dokončí aktivitu a mají se vyměnit, ti, kteří sedí na volnější straně, se o jedno místo posunou a pracují v nové dvojici.

Při práci ve dvojici či ve skupině nezapomeňte vždy udělat zpětnou vazbu k aktivitě, tj. odprezentujte cvičení se studentem či nechte prezentovat cvičení vybranou dvojicí ap.

Dbejte na maximální využití tabule. Plánujte dopředu, co bude na tabuli zůstat celou hodinu, která část tabule bude určena na dočasné aktivity, nová slova a tak dále. Nezapomínejte, že tabule není jen vaše, ale patří také studentům. Využijte tabule i k samostatné práci – rozdělte ji na sekce a nechte studenty pracovat ve dvojicích / skupinách. Můžete ji využít i pro aktivitu jen pro některé studenty, zatímco s jinými se věnujete další činnosti. Pokud třídu máte k dispozici dlouhodobě, využijte jejích stěn (jak se na to upozorňuje dále v manuálu pro učitele) a zaplňujte je gramatickými přehledy, slovíčky, frázemi tak, jak postupně přibývají. Neumísťujte vše do třídy před zahájením kursu, ale doplňujte materiály na stěny postupně s tím, že studenty na ně upozorníte a aktivně se stěnou v průběhu kurzu pracujete.

Nebojte se obsah lekce udělat osobnější a podle konkrétních studentů, kteří ve třídě sedí, cvičení a aktivity modifikovat. Uvádějte své příklady, nedržte se jen příkladů v učebnicích, dodáte tak něco navíc a studenty motivujete. Rozhovor s vámi je pro studenty autentickým rozhovorem a je zároveň dobrým příkladem, jak mají potom pracovat mezi sebou. Studenty to podle zkušeností z praxe zajímá a motivuje.

Nezapomínejte ani na návody, jak se učit například slovíčka, jak si vhodně zaznamenávat gramatiku, jak hledat klíčová slova v textu. Kromě studentů, kteří mají zkušenost se školskou prací s texty, nebo kteří se již učili cizí jazyk a mají zkušenost se studiem, se mohou ve skupině objevit také studenti, kterým toto chybí a kteří shledají vaše rady velmi užitečnými.

V neposlední řadě je pro práci s celou skupinou neopomenutelná pozitivní zpětná vazba, jak pro jednotlivé studenty, tak pro skupinu jako celek.

Příjemnou práci s učebními materiály Česky v Česku vám přeji autoři.

LEKCE 1: LÍBÍ SE MI – CHUTNÁ MI

1. Čtěte.

Zopakujte výslovnost samohlásek a základních souhlásek.

2. a) Doplňte písmeno, které chybí.

Nechte studenty samostatně doplnit chybějící písmena. Potom věty společně čtením (příp. zápisem na tabuli) zkontrolujte.

Učíme se česky už několik měsíců. Včera jsem viděl nový český film. Odkud ses vrátil? Ležel v posteli, protože byl nemocný. Potřebujeme pas a řidičský průkaz. Mám moc rád smažený sýr a bramborovou kaši. Nečekal jsem tě.

b) Poslouchejte a doplňte písmeno, které chybí.

Čtěte a nechte studenty doplňovat podle poslechu hlásky v neznámém textu. Na závěr zkontrolujte, příp. rozdejte studentům kopii se správnou verzí.

Obyvatelé České republiky hodně změnili v posledních letech svůj životní styl. Dříve jsme obědvali vepřové maso a knedlíky, dnes máme v našem jídelníčku zeleninu, ovoce, víc bílého masa a těstovin. Ale nemůžeme být moc optimističtí. I když jedí Češi lépe než před čtrnácti lety, stále patří mezi nejtlustší národy v Evropě. Každý Čech sní o čtyři kilogramy vepřového masa víc a o třicet čtyři kilogramů zeleniny méně než průměrný obyvatel západní Evropy. Navíc taky málo sportujeme.

CO MÁTE RÁD / RÁDA? CO RÁD / RÁDA DĚLÁTE?

První část opakování je zaměřena na fráze *rád dělat / mít rád* (viz M1/L7). Studenti by měli také aktivizovat přezens sloves.

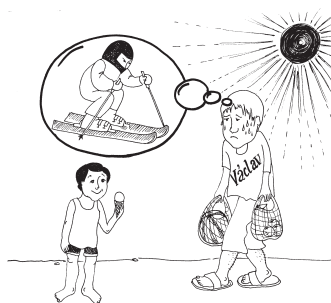
Před cvičením připomeňte rozdíl *mít rád, rád dělat*.

3. Odpovězte na otázky.

4. Co ne/má rád? Co ne/rad dělá? Říkejte podle obrázků.

Příklad: Václav nemá rád léto, má rád zimu.
Václav se nerad opaluje, Václav rád lyžuje.

5. Řekněte jinak. Změňte věty podle příkladu.

Příklad: Alan má rád čokoládu. → Alan rád jí čokoládu.

6. Pracujte ve dvojicích. Ptejte se a odpovídejte: Co máte / nemáte rád? Co rád / nerad děláte?

Konverzační aktivita, ověřujte otázkami, příp. studenty nechte prezentovat informace o partnerovi. Lze i ve skupinách nebo v plénu. (Nejprve dávejte otázky, nechte studenty otázky připravit a dávat mezi sebou apod.)

7. a) Spojte.

Cvičení na slovní zásobu (tematicky: volný čas, koníčky).

Může být pro studenty obtížné, zvláště část b), proto si připravte obrázky a stručná, jednoduchá vysvětlení k některým výrazům (např. *zavináč, román* apod.).

Nechte studenty pracovat ve skupinách a nezapomeňte na zpětnou vazbu.

Ke cvičení můžete zařadit i prezentaci frází vztahujících se k jednotlivým položkám, např. *otevřít soubor / poslat email; co dávají v ...?; začíná / končí film; půjčit si / vrátit knihu; hrát / fandit* apod.

film s titulky	- Ve filmu nemluví česky, musíme číst, co říkají.
opera	- To je hra v divadle, kde herci jenom zpívají.
knihovna	- To je místo, kde si můžeme půjčit knihy.
bazén	- To je místo, kde můžeme plavat.
hokej	- To je sport, který můžeme hrát jenom v zimě.
program	- Najdeme tam informaci, co dávají v televizi, v kině nebo v divadle.
plavky	- To je oblečení, které potřebujeme, když chceme plavat.
pokladna	- To je místo, kde si můžeme koupit lístek, když jdeme do kina. Musíme tam platit.

b) Pracujte ve skupinách. Zařadte slova.

Díváme se na televizi.	Používáme internet / počítač.	Posloucháme hudbu.	Jdeme do divadla / do kina.	Čteme knihy.	Sportujeme.
program	webová stránka	písnička	film	knihovna	bazén
TV Nova	disketa	rock	hra	knihkupectví	hokej
ČT	zavináč	pop	opera	spisovatel	tenis
zprávy	tečka	kazeta	vstupenka (lístek)	učebnice	volejbal
film s titulky	notebook	cédéčko	pokladna	román	stadion
komedie	e-mail	klasická hudba	balet	průkazka do knihovny	míč
		sluchátka	řada		kolo
			místo (sedadlo)		plavky

Co děláte? Kde bydlíte? Kde pracujete? Co čtete? – OPAKUJEME PRÉZENT SLOVES

		-AT DĚLAT		-ET / ĚT / IT BYDLET		-OVAT PRACOVAT		nepravidelná ČÍST	
SG	1.	-ám	dělám	-ím	bydlím	-uju	pracuju	-u	čtu
	2.	-áš	děláš	-íš	bydlíš	-uješ	pracuješ	-eš	čteš
	3.	-á	dělá	-í	bydlí	-uje	pracuje	-e	čte
PL	1.	-áme	děláme	-íme	bydlíme	-ujeme	pracujeme	-eme	čteme
	2.	-áte	děláte	-íte	bydlíte	-ujete	pracujete	-ete	čtete
	3.	-ají	dělají	-í (-ejí)	bydlí (-ejí)	-ujou	pracujou	-ou	čtou

Opakování přezentu navazuje na lekci 7 v modulu 1. Následující cvičení jsou zaměřena na procvičení forem přezentu.

8. Doplňte věty.

a) Každé ráno (já - čekat) ...**čekám**... na autobus.

9. Pracujte ve dvojicích. Ptejte se podle příkladu, odpovídejte na otázky.

Příklad: Co děláte ráno? – Ráno brzo vstávám, snídám a potom jdu do práce.
 Kdy vstáváte? – Vstávám každý den v 8 hodin.
 Kde snídáte? – Obvykle snídám doma.

- a) Co děláte?
- b) Kdy ... ?
- c) Kde ... ?

MYJU SE A VAŘÍM SI ČAJ – REFLEXIVNÍ SLOVESA

Tato část lekce úzce souvisí s opakováním přítomného slovesa.
 Dbejte na to, abyste se do výkladu zvrtných zájmen nezapletli! Není účelem detailně objasnit všechny jejich funkce a užití. SE vysvětlíte pomocí dvojic obrázků – *myju auto / myju se*, které si připravíte. SI vysvětlíte jako *ne pro maminku / ne pro bratra (pro mě = já)*.
 Níže uvedená slovesa, v nichž reflexivní zájmeno nehraje roli prvního ani druhého objektu, jsou uvedena jako „významové výjimky“. Není třeba se u nich zdržovat. Pouze je studentům představte: *dívat se (na), vrátit se, dát si, zajímat se (o), povídat si (o)*.

Nejdůležitější v této fázi je, aby si studenti zapamatovali **pozici reflexivních zájmen ve větě**.

Myju okno auto podlahu	→	Myju se	Kupuju bratrovi manželce čokoládu	→	Kupuju si čokoládu
		oblékat se učit se holit se			vařit si čaj čistit si zuby číst si noviny

10. Doplňte se nebo si.

Pozice reflexivního zájmena ve větě

1.	2.	3.
Dívám	se	na televizi.
Já	se	dívám na televizi.
Dnes	se	dívám na televizi.
Každý den	se	dívám na televizi.
Já a Petra	se	díváme na televizi.

11. Změňte podle příkladu.

1. Díváme se na televizi. Večer ... **Večer se díváme na televizi**

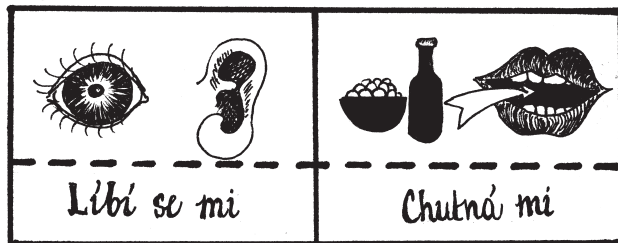
12. Napište věty.

1. každý den – my – dívat se na televizi **Každý den se díváme na televizi.**

LÍBÍ SE MI / CHUTNÁ MI

Líbí se mi ten dům.

Chutná mi zmrzlina.

Líbí se mi to město.

Chutná mi pivo.

Líbí se mi ta hudba.

Chutnají mi jahody.

Líbí se **mi** ten dům.
Líbí se **mi** ty obrazy.

Nelíbí se mi to město.
Nelíbí se mi ty šaty.

Chutná **mi** české pivo.
Chutnají **mi** knedlíky.

Nechutná mi coca-cola.
Nechutnají mi brambory.

Vysvětlete rozdíl mezi *mít rád* (*srdce*), *líbit se* (*zrak či sluch*) a *chutnat* (*pusa*).

Vysvětlete **na příkladech** konkurenci singuláru a plurálu v podmětu (může to být dost těžké, v mnoha jazycích obdobná konstrukce (s NOM / DAT) nefunguje). Nechte studenty po řadě („řetěz“) tvořit každého dvě věty: *Líbí se mi ...*, *Chutná mi ...*

Můžete zmínit i následující, rozhodněte se dle schopností skupiny:

mít rád má obecnější charakter, vyjadřuje (dlouhodobý) vztah, nikoli pouze vizuální a krátkodobou zkušenost. Lze zdůraznit rozdíl *mám rád naši učitelku* × *líbí se mi naše učitelka*; *mám rád ten dům* × *líbí se mi ten dům*

Pozor, prezentace frází typu *líbíš se mi / nelíbíš se mi* může být značně obtížná.

13. Co vám chutná / nechutná? Co se vám líbí / nelíbí?

Příklad: Chutnají mi brambory.

14. Dokončete věty.

15. a) Čtete texty. Čtyři lidé říkají, co rádi dělají ve volném čase.

Ve cvičení dejte pozor na neznámá slova: *poznávat přírodu / památky, pěstovat ovoce a zeleninu, příp. chodit / jezdit* viz níže.

Lída:

Mám ráda teplo, slunce a moře. Ráda plavu a opaluju se, proto ráda jezdím na dovolenou k moři. Mám ráda, když nemusím moc chodit a můžu jenom ležet na pláži a odpočívat. Moc se mi líbí Egypt a Turecko. Často taky jezdím do Řecka nebo Itálie. Mám ráda italskou kuchyni, moc mi chutná pizza.

Aleš:

Rád sportuju a cestuju, nemám rád dovolenou u moře. Když mám dovolenou, nechci jen tak ležet na pláži a nic nedělat. Mám rád hory a rád chodím na výlety, v létě pěšky nebo v zimě na lyžích. Když jedu do cizí země, rád poznávám její přírodu a památky, cestuju a navštěvuji zajímavá místa. Ze zemí, které jsem navštívil, se mi moc líbilo Řecko a Rumunsko.

Josef:

Mám moc rád svou práci, a proto nepotřebuju dovolenou. Nerad cestuju a nemám rád sport. Když mám volno, rád vařím a taky jím. Rád vařím mexická a indická jídla, mám taky rád francouzskou kuchyni, ale chutná mi samozřejmě i typické české jídlo. Rád si dám například svíčkovou.

Jiřina:

Nerada cestuju. Nemám ráda, když je někde hodně lidí, nemám ráda horko a nerada ležím na slunci. Když mám volno, ráda pracuju na zahradě. Mám velkou zahradu, pěstuju ovoce a zeleninu a taky je ráda jím. Mám taky ráda květiny. Líbí se mi hlavně růže.

b) Je to pravda?

1. Josef rád sportuje.	NE	7. Josefovi nechutná mexické jídlo.	NE
2. Lída ráda leží na pláži.	ANO	8. Josef rád pracuje.	ANO
3. Aleš rád jezdí k moři.	NE	9. Aleš nejezdí rád na dovolenou.	NE
4. Jiřina má ráda zeleninu.	ANO	10. Jiřina nemá ráda růže.	NE
5. Aleš nemá rád Řecko.	NE	11. Lída má ráda výlety do hor.	NE
6. Lidě se líbí Turecko.	ANO	12. Josef je rád doma.	ANO

c) Doplňte věty.

d) Odpovězte na otázky podle textu.

16. Napište krátký text. Co máte rádi a co rádi děláte, když máte volno?

Líbí se **ti** ten dům, Marie? – Ano, **ten dům** se mi líbí.
Líbí se **vám** ten dům, paní Nováková? – Ne, **ten dům** se mi nelíbí.

Chutná **ti** české pivo, Samire? – Ne, **české pivo** mi nechutná.
Chutná **vám** české pivo, pane Nováku? – Ano, **české pivo** mi chutná.

Tykáme:	Líbí se ti ten dům?	- Ano, ten dům se mi líbí.	=	Ano, líbí.
	Líbí se ti ty obrazy?			

Vykáme:	Líbí se vám ten dům?	- Ne, ty obrazy se mi nelíbí.	=	Ne, nelíbí.
	Líbí se vám ty obrazy?			

Tykáme:	Chutná ti české pivo?	- Ano, české pivo mi chutná.	=	Ano, chutná.
	Chutnají ti knedlíky?			

Vykáme:	Chutná vám české pivo?	- Ne, knedlíky mi nechutnají.	=	Ne, nechutnají.
	Chutnají vám knedlíky?			

Dativ osobních zájmen, tj. 1. sg. (*mi*) a 2. sg. (*ti*) i pl. (*vám*) je představen jen ve frázích: *líbí se mi / ti / vám*. Vysvětlete na příkladech rozdíl mezi formální / neformální otázkou. Ptejte se studentů a cvičte obě otázky.

Co se ti líbí? / Co se vám líbí?	- Líbí se mi česká města, parky, ta kniha, ...
----------------------------------	--

Co ti chutná? / Co vám chutná?	- Chutná mi zelený čaj, rýže, ...
--------------------------------	-----------------------------------

Líbí se ti v České republice?	- Ano, líbí se mi v České republice.
-------------------------------	--------------------------------------

Líbí se ti tady?	- Ne, nelíbí se mi tady.
------------------	--------------------------

17. Ptejte se a odpovídejte. Použijte *chutnat* a *líbit se*.

Cvičení, při kterém se studenti pohybují po třídě, příp. komunikují s nejbližšími sousedy.

a) Připravte si obrázky a rozmístěte je po třídě / nebo udělejte studentům kopii: nějakou reprodukci obrazu nebo obrázek z kalendáře, obrázek šatů (nejlépe poněkud výstředních), obrázek Julie Roberts, obrázek domu (viz šaty), případně obrázek bot na (hodně) vysokém podpatku → **bez toho budete cvičení těžko dělat**.

b) Studenti musí odpovídat celou větou. V případě nadaných studentů je možné rozšířit škálu odpovědí o *docela ano* (ty šaty se mi docela líbí) a *moc ne* (ten dům se mi moc nelíbí). Na tuto situaci se příp. musíte dobře připravit a udělat stupnici (např. procenta), abyste mohl/a problematiku vyložit: *moc / docela líbí - moc / vůbec nelíbí*.

Zpětná vazba:

- vyberte studenta a nechte ho pokládat otázky třídě, vždy čekejte na odpověď osloveného.

- nelze se ptát studentů, co zjistili, protože neumí používat formy zájmen *on / ona* v dativu (tj. neumí říct *líbí se jí / Leně ...*). Takto lze aktivitu rozvinout pouze pomocí frází např. *Lena má ráda hranolky, ale Ulf nemá rád hranolky*.

18. Odpovězte.

KAM RÁD/A CHODÍTE? KAM RÁD/A JEZDÍTE?

19. a) Čtěte.

David **chodí** KAŽDÝ PÁTEK do hospody, ale TENTO PÁTEK **jde** do kina.

Iva **jezdí** KAŽDÉ RÁNO do práce, ale DNES RÁNO **jede** do nemocnice.

Karel a Dita **chodí** KAŽDÝ VEČER na procházku, ale DNES VEČER **nejdou**, protože prší.

OBVYKLE **jezdím** do Prahy autobusem, ale DNES **jedu** vlakem.

b) Odpovězte na otázky:

1. Co dělá David každý pátek? Jde David tento pátek do hospody?
2. Co dělá Iva každé ráno? Jede Iva dnes ráno do práce?
3. Co dělají Karel a Dita každý večer? Jdou Karel a Dita dnes večer na procházku?

JÍT JET	-	CHODIT JEZDIT
dnes, ráno, tento týden, o víkendu, v 8 hodin, teď ...	-	obvykle, často, každý den, každé ráno, dvakrát týdně ...
Jdu do kina. Jedu na výlet.	-	Chodím do práce. Jezdím do školy.

Výklad sloves *chodit / jezdit* založte primárně na opozici časových / frekvenčních výrazů *často / každý den - teď / zítra, dnes / obvykle...* apod.

Následující cvičení jsou drilová (gramatická), příp. je vhodné proložit je osobními otázkami: *Chodíte do hospody? Kam jezdíte o víkendu?* ap. Pouze omezeně jako krátké doplnění.

20. Doplňte slovesa *jít / chodit*.

21. Doplňte slovesa *jet / jezdit*.

22. Odpovězte na otázky.

- Jdete dnes do práce?
- Chodíte často do kina?
- Jezdí tady vlak?
- V kolik hodin jede autobus do Prahy?
- Jak dlouho chodíte na kurz češtiny?
- Kdy jdete dnes do obchodu na nákup?
- Chodíte do práce pěšky nebo jezdíte autobusem?
- Kam chcete jet v neděli?

23. Vyberte.

Každý rok **jezdíme** v zimě na hory. Letos **jedeme** lyžovat na Slovensko. Na Slovensko **jezdí** Češi často, protože to není daleko a není to drahé.

Naše chata je asi 3 kilometry od lyžařského centra, proto musíme každý den **jezdit** autem. Obvykle neobědváme, ale na večeri **chodíme** do hospody blízko chaty. Moc dobře tam vaří. Hodně lyžujeme, ale zítra **jdeme** na výstavu do muzea a v sobotu chceme **jet** na výlet do města.

ŽIJEME V ČR

24. a) Doplňte.

100 %	...miluju...
↑	mám moc rád
↑	mám docela rád
↓	nemám moc rád
↓	nemám vůbec rád
0 %	nesnáším

b) Dokončete věty.

25. Vyberte správnou odpověď.

Líbí se vám červená barva?

- Ne, nemám rád.
- **Ano, líbí.**
- Nelíbí se vám.

Co vám chutná?

- Čokoládu.
- Ten film.
- **Ryba a rýže.**

Co nemáte rád/a?

- **Vepřové maso.**
- Okurka.
- Miluju salát.

Máte rád/a víno?

- Rád/a.
- **Docela ano.**
- Nelíbí se mi.

26. a) Říkejte, proč máte rád/a, nemáte rád/a, se vám líbí, se vám nelíbí.

Příklad: Líbí se mi Česká republika, protože je tady hezká příroda.

b) Ptejte se kolegů.

c) Odpovězte.

Kam rád/a chodíte? Kam rád/a jezdíte? Chodíte často do restaurace? Kam jezdíte na výlety? Jdete dnes nakupovat? Chcete jet o víkendu do Prahy? ...

LEKCE 2: RODINA

SOUHLÁSKOVÉ SKUPINY

Cvičení 1-3 jsou připravena k procvičování souhláskových skupin o třech konsonantech. Jde primárně o souhlásková spojení se slabikotvornými *r, l*.
Příp. připravte procvičení na kombinaci dvou konsonantů (např. *slunce, svetr, křeslo, slast, dneska, hmat, chvatný, lehký, těžký, svatba, unesl...*).

1. Poslouchejte a opakujte.

2. Poslouchejte a opakujte.

3. Čtěte.

4. Pište podle diktátu.

Na židli leží velká kniha. Má zlost. Ten prst je dlouhý. Hraješ rád karty? Kde ráda odpočíváš? Ve čtvrtek se vrátíme do Prahy. Dneska venku prší. Musíme jít brzo do postele.

TO JE MŮJ SLOVNÍK TO JE MOJE TAŠKA TO JE MOJE AUTO

Já jsem Sabira.
Mám slovník a tašku.
Můj slovník je velký
a **moje** taška je malá.

Tohle je Viktor.
Viktor má auto.
Jeho auto je malé a staré.

Tohle je Malika.
Malika má telefon.
Její telefon je malý a moderní.

Viktor a Malika mají hezký byt. **Jejich** byt je v Liberci.
A co vy? Jaký je **vaš** byt? Jaká je **vaše** kamarádka? Jaké je **vaše** město?

Před uvedením systematizované informace o posesivních adjektivech (viz níže) využijte k vysvětlení uvedené věty a obrázky, různě je modifikujte a popisujte.

Potom si připravte obrázky (nejlépe 2-3 obrázky stejných věcí (jiného rodu s typ. zakončením *-kons., -a, -o*) např. *auto, dům, taška* pro každého studenta s lišícími se atributy *malý / velký / moderní ...*) a nechte je popisovat: *moje auto je malé a můj dům je ošklivý / moje auto je modré a můj dům je malý*, další student stejně se svými obrázky. Pravidlo by měli induktivně vyvodit z příkladů nahoře.

	M	Ž, S	
já	MŮJ	MOJE	To je můj byt. To je moje taška. To je moje auto.
ty	TVŮJ	TVOJE	To je tvůj kamarád? To je tvoje kniha. To je tvoje auto?
on, ono		JEHO	To je jeho dům. To je jeho kamarádka. To je jeho pivo.
ona		JEJÍ	To je její telefon. To je její učitelka. To je její kolo.
my	NÁŠ	NAŠE	To je náš dům. To je naše zahrada. To je naše město.
vy	VÁŠ	VAŠE	To je vaš syn. To je vaše taška. To je vaše auto?
oni		JEJICH	To je jejich dům. To je jejich restaurace. To je jejich město.

5. Doplňte zájmeno podle příkladu.

- a) můj / moje
- b) tvůj / tvoje
- c) náš / naše
- d) váš / vaše

6. Doplňte.

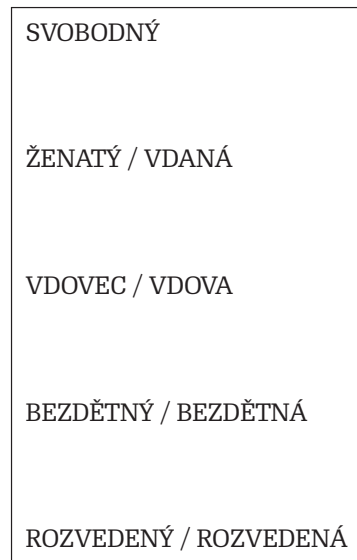
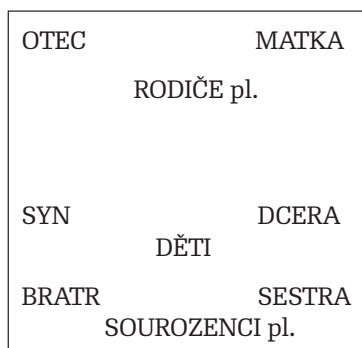
7. Ptejte se a odpovídejte podle příkladu.

Příklad: Je to (on) kolo? Ne, to kolo, to je (já) kolo. →
 Je to **jeho** kolo? Ne, to **není jeho** kolo, to je **moje** kolo.

Čí ?	Čí je ten svetr?	- To je její svetr.
	Čí je ta kniha?	- To je jeho kniha.
	Čí je to kolo?	- To je moje kolo.

Představujete nové tázací slovo, dbejte na porozumění. (V této fázi výuky nepoužívejte otázku *koho je to svetr?*)

Obrázek slouží k výkladu nové slovní zásoby.

Můžete jej vyvěsit (zvětšený) na tabuli a využít k vysvětlení významů slov, např. rozdělte obrázek na části → *pan Novák - paní Nováková / Petr - Lenka* → *Pan Novák je otec, paní Nováková je matka, Petr je syn, Lenka je dcera. PN a PN jsou rodiče, P a L jsou děti atd. Event. lze přidat i slova manžel / manželka. (PN = pan Novák, paní Nováková; L = Lenka; P = Petr)*

KAMIL A JEHO RODINA

8. Odpovězte na otázky podle obrázku.

Následující cvičení slouží k rozšíření slovní zásoby (*babička / dědeček, švagrová / švagr*, příp. pak také *vnuk / vnučka, strýc / teta*). Zjistěte, zda studenti neznají, příp. vyložte, např. si připravte i další vlastní obrázek / fotku rodiny. Dbejte, aby studenti pochopili, že popisují rodinu vzhledem ke **Kamilovi**.

Tohle je Kamil. →

- a) **Příklad:** Kdo je Pavel? - Pavel je jeho otec.
 b) **Příklad:** Je Pavel ženatý? - Ano, Pavel je ženatý.

9. Jste Jana / Pavel / David / Hana. Popisujte rodinu na obrázku.

Nejprve předvedte - změňte identitu a popisujte obrázek, studenti hledají, kdo jste (*Kdo jsem? Moje matka je ... a můj otec je ...*), potom identitu vybírají studenti sami, tj. popisují obrázek jako kdyby byli *Jana, Pavel ...* (tj. *můj otec / moje matka ...*).

10. Najděte dvojice.

Příklad: žena - muž

Moje rodina

Dobrý den, já jsem Petra Zemanová. Jsem z Brna a chodím do základní školy. Tohle jsou moji rodiče. Můj tatínek se jmenuje Jindřich, je vysoký a trochu tlustý. Je kuchař a pracuje v hotelu Fénix v Brně. Moje maminka se jmenuje Lucie. Je taky vysoká, ale není tlustá - je štíhlá. Pracuje jako učitelka na základní škole. Učí matematiku a angličtinu. Mám jednu sestru. Jmenuje se Naďa a už není studentka. Teď nepracuje, ale hledá práci. Chce pracovat někde v kanceláři. Naďa je malá a hezká. Její přítel se jmenuje Lukáš a je číšník v restauraci Na Vyhlídce blízko Brna. Na fotce je taky náš dědeček Karel a naše babička Helena. Bydlí ve Zlíně a mají malý dům. Jejich dům je moc hezký, ale hodně studený. Babička je stará, ale ještě pracuje. Prodává v malém obchodě ve Zlíně. Dědeček je taky starý a trochu nemocný, proto už nepracuje. Je doma, čte knihy a někdy se dívá na televizi.

11. a) Je to pravda?

1. Jindřich je kuchař.	ANO	5. Maminka není tlustá.	ANO
2. Naďa pracuje v restauraci.	NE	6. Petra hledá práci.	NE
3. Babička už nepracuje.	ANO	7. Dědeček nepracuje, protože je nemocný.	ANO
4. Dědeček nebydlí v Brně.	ANO	8. Lucie pracuje v hotelu Fénix.	NE

b) Dokončete věty podle textu.

c) Najděte v textu synonyma (= to jsou slova, která mají stejný význam).

Objasněte, co je to synonymum - stejné slovo jako ... (termín *synonymum* není třeba aktivně používat).

d) Podtrhněte v textu všechna posesivní zájmena.

Vysvětlíte studentům zadání.

12. Mluvte o své rodině.

Téma rodiny může být pro některé studenty citlivé. Modifikujte cvičení dle aktuální situace.

V následujících cvičeních můžete nechat studenty připravit otázky samostatně, potom můžou studenti pracovat ve dvojicích. Nezapomeňte na zpětnou vazbu.

13. Ptejte se a odpovídejte.

Příklad: kde - bydlet - (vy) - rodina? → Kde bydlí vaše rodina? Moje rodina bydlí v Laosu.

14. Ptejte se a odpovídejte podle příkladu.

Příklad: Jaká je vaše země? → Moje země je velká.

MÁM DVA BRATRY A TŘI SESTRY – PLURÁL SUBSTANTIV I – základní pravidla

Výklad bez vztahu k rodům. Pro schopnější studenty můžete doplnit i informaci o změně -o → -a (pivo → piva) // -í = -í (nádraží → 2 nádraží) a tyto změny procvičujte ve cvičeních, příp. ověřujte ústně.

Slova, která končí na:		se mění		v PLURÁLU na:
-A	LAMPA	→	-Y	3 LAMPY
- konsonant	TELEFON	→	-Y	3 TELEFONY

Slova, která končí na:		se mění		v PLURÁLU na:
-E	ŽIDLE	=	-E	3 ŽIDLE

dítě	→	děti
přítel	→	přátelé
dům	→	domy
stůl	→	stoly

15. Změňte podle příkladu.

Příklad: taška → **tašky**

16. Co máte / nemáte rádi? Dělejte věty podle vzoru.

Příklad: banán → **Mám rád banány.**

17. Dělejte věty podle vzoru.

Příklad: 2 (sestra) → **Mám dvě sestry.**

18. a) Poslouchejte a doplňte slova podle poslechu:

Pro kontrolu lze využít cílených otázek: *Kdo jsou Tereza a Jitka? – Jsou kamarádky. / Pracuje teď Tereza? – Ne, nepracuje.*
Doplňená slova запиšte na tabuli. Text lze využít i dále k diskusi, sumarizaci informací bez podpory textu apod.
Pozor na sloveso *neviděly se*.

Tereza a Jitka jsou **kamarádky**. Tereza bydlí v Praze, je sekretářka, ale teď **nepracuje**, protože má **malé** dítě. Jitka bydlí v Berouně a je **kuchařka**. Je vdaná, ale **děti** nemá. Jitka má dnes **volno** a chce navštívit Terezu. Tereza je doma, ale **její** manžel je v práci. Její malá **dcera** taky není doma, je na návštěvě u babičky.

Dopoledne **jdou** kamarádky na procházku a povídají si, protože se dlouho neviděly. **V poledne** mají hlad, proto se vrátí domů. Sedí v kuchyni a plánují nějaký malý **oběd**. Připraví asi zeleninový salát a **polévku**, protože Tereza je vegetariánka a nemůže **jíst** maso. Jitka maso miluje, ale zeleninu má taky **moc** ráda. Na salát potřebují 2 **okurky**, 3 papriky, olivy, 2 saláty, 3 cibule, 3 **vejce** a taky 2 sýry. K salátu chtějí pít nějaké víno, proto jde Jitka do **obchodu** blízko domu. Kupuje bílé. Odpoledne **si** dají kávu v restauraci, ale potom jedou **rychle** na nádraží, protože Jitka se musí vrátit domů, do Berouna. Její vlak jede v **6** hodin

b) Čtete text ještě jednou a připravte otázky pro kolegy.

c) Mluvte o textu (Kdo je Tereza? Kam jede? ...)

19. Vyberte správnou odpověď.

1. To je tvoje kniha?	Ano, to je její.
Ne, není naše.
Ano, je moje.
2. Jak se jmenuje vaše maminka?	Naše maminka se jmenuje Eva.
Jejich maminka se jmenuje Lída.
Vaše maminka se jmenuje Eliška.
3. Jakou barvu má tvoje auto?	Vaše auto je modré.
Moje auto je zelené.
Jejich auto je červené.
4. Kde bydlí váš dědeček?	Její dědeček bydlí v Brně.
Jeho dědeček bydlí v Praze.
Náš dědeček bydlí v Liberci.
5. Kde bydlí její kamarádka?	Její kamarádka bydlí v Ostravě.
Jeho kamarádka bydlí v Plzni.
Moje kamarádka bydlí v Brně.

20. Doplňte do textu posesivní zájmena.

Moje rodina.

Dobrý den. Jmenuju se Veronika. Tohle je **moje** rodina. Vepředu jsem já, **moje** sestra Eva a **můj** bratr Pavel. Vidíte, že **můj** bratr je ještě malý kluk. Eva je dospělá, je vdaná, ale **její** manžel na obrázku není. Já vdaná nejsem. Uprostřed je **naše** maminka Jitka a **náš** tatínek Aleš. Maminka má bratra. **Její** bratr je strýc Josef. On a **jeho** manželka – teta Lucie jsou vlevo. Vpravo je teta Helena. **Můj** tatínek je **její** bratr. Teta byla vdaná, ale teď je rozvedená. Vzadu vlevo jsou babička Věra a dědeček Václav. **Moje** maminka a strýc Karel jsou **jejich** děti. Vzadu vpravo je babička Markéta. Babička je vdova. **Její** muž, dědeček Libor už umřel.

21. Dívejte se na obrázek rodiny.

Obrázek i cvičení se vztahují k **Veronice** (tedy i k textu výše). Studenti můžou pracovat ve dvojicích / skupinách. Vy nejprve doplňte jméno k Veronice (dívka vepředu vlevo), aby studenti snáze pochopili. Lze vytisknout jako „plakát“ na tabuli a zpětnou vazbu udělat společně se třídou.

a) Do obrázku doplňte jména podle textu.

b) Doplňte podle příkladu.

Příklad: Pavel a žena Eliška **bratr** Pavel a **jeho** žena Eliška

- dědeček** Václav a **jeho** dcera Jitka
- babička** Věra a **její** muž Václav
- tatínek** Aleš a **jeho** maminka Markéta
- rodiče a **jejich** syn Pavel
- sestra** Eva a **její** babička Markéta
- já, **bratr** Pavel a **náš** dědeček Václav

22. Doplňte podle příkladu.

Příklad: Jirka ...**má rád**... bramborový salát.
Marta ...**ráda hraje**... volejbal.

23. Vyberte správnou variantu.

24. Doplňte slova do vět.

bratr, bydlet, čeština, dobře, chodit, náš, republika, restaurace, řídit, světlý, škola, učit se, v, z

Naše rodina je velká. Mám 2 **bratry** a 3 sestry. Jsme **z** Uzbekistánu, ale teď žijeme **v** České **republice**. Rodiče a já **bydlíme** spolu. Náš byt není velký, ale je **světlý**. Maminka pracuje **v** **restauraci**, tatínek **řídí** taxi. Já studuju **češtinu**. Každé dopoledne **chodím** do školy a odpoledne **se učím** doma. Potřebuju umět **dobře** česky, protože chci studovat českou **školu**. Jsem ráda, že tady žijeme.

25. Napište věty (podle příkladu).

Příklad: Ráno - vstávat (já) - sedm - hodina. → Ráno vstávám **v** sedm hodin.

- Nejím doma, jdu do kavárny.
- Dám si bagetu a kávu.
- Potom jedu autobusem do práce.
- Pracuju v obchodě a prodávám květiny.
- Moje práce je hezká.
- Odpoledne jdu do knihovny.
- Každý týden si půjčuju tři nebo čtyři knihy.
- Zajímám se o historii a taky mám rád romány.
- Večer se rád dívám na filmy.

26. Napište 10 vět.

Můj život v České republice

ŽIJEME V ČR

27. a) Čtěte texty.

Pavel a Lucie jsou manželé, ale nemají děti. Samozřejmě děti chtějí, ale myslí si, že je ještě dost času. Mají teď oba dobrou práci a chtějí hodně cestovat. Dítě plánujou asi za dva nebo tři roky. Chtějí mít jenom dvě děti. Jejich kamarádi Lída a Petr mají čtyři děti a to je hodně! Lída a Petr nemají vůbec čas, mají moc práce a jsou unavení. Mít čtyři děti je taky docela drahé.

Jasir a Aisha nejsou manželé a taky nemají děti. Ale znají se už pět let a asi dva roky spolu bydlí. Aisha chce mít děti brzo, a proto plánujou svatbu. Aisha určitě nechce být svobodná matka, i když je to v České republice docela normální. Aisha by chtěla velkou rodinu, tři nebo čtyři děti. Ona má taky tři sourozence a myslí si, že velká rodina je prima. Ale protože její rodina nebydlí v České republice, nemá tady maminku a Jasir taky ne, může to být trochu těžké.

Van je svobodná, ale má přítele. Její přítel Dan je z České republiky. Van a Dan spolu nebydlí, ale vidí se často. Když mají rande, jdou do kina, do restaurace nebo na procházku. Van a Dan jsou hodně mladí, Van ještě studuje a určitě se teď nechce vdávat. Neplánuje ani děti.

b) Spojte.

má manžela
nemá děti
má ještě čas
má manželku
má dítě, ale nemá manžela (může mít přítele nebo žít sama)

vdaná
bezdětný / bezdětná
je brzo (= je dost času)
ženatý
svobodná matka

c) Odpovídejte podle textu.

d) Diskutujte o textu.

U textu dejte pozor na slovní zásobu, např. *svatba*, *rande* = schůzka, *přítel* / *přítelkyně*, *vdávat se* / *ženit se* (dobré připravit si obrázky).

Texty ve cvičení mohou být opět pro studenty částečně obtížné na porozumění. Zároveň text může být pro některé studenty co do obsahu kontroverzní / nepřijatelný / nepochopitelný. Diskusi dávkuje opatrně, dle vlastní rodinné situace studentů: *Máte / chcete velkou rodinu? Myslíte si, že velká rodina je problém? ...* atd.

LEKCE 3: CO JSEM DĚLAL / CO JSEM DĚLALA

PŘÍZVUK

Přízvuk se týká vnitřní rytmiky mluvené řeči. Tvoří základní rytmickou osu jazyka a v různých jazycích je **realizován různě**. V češtině:

je **stálý** (první slabika slova nebo slovního spojení),

je **dynamický (silový)** (není melodický či tónový jako v některých jiných jazycích),

není významotvorný (ale funguje jako „hraniční signál“ mezi slovy *den / jeden / je den*).

Český přízvuk nesouvisí primárně s rozdílem v trvání slabik (tj. nesouvisí s délkou vokálu), v barvě vokálů či v tónovém průběhu (jako je tomu např. v ruštině).

je	tý	dada	nana
lije	jatý	Dáda	Nána
zali je	zajatý	dadá	naná
nezali je	nezajatý	dádá	náná

1. Čtete s přízvukem na první slabice.

Přízvuk na původní jednoslabičné předložce (s následujícím slovem tvoří jeden takt). Neslabičné předložky se vyslovují společně se slovem a nenesou přízvuk. Učitel může ukázat chybnou výslovnost např. pro sestru.

<u>kn</u> iha → <u>do</u> knihy	bez knihy	na knize	v <u>kn</u> ize	z <u>kn</u> ihy
[<u>do</u> knihy]	[<u>bes</u> knihy]	[<u>na</u> knize]	[<u>fk</u> nize]	[<u>sk</u> nihy]
<u>au</u> to → <u>do</u> auta	bez auta	na autě	v <u>au</u> tě	z <u>au</u> ta
<u>po</u> lice → <u>do</u> police	<u>před</u> polici	<u>na</u> d polici	v <u>po</u> lici	z <u>po</u> lice
<u>stů</u> l → <u>do</u> stolu	<u>před</u> stolem	<u>za</u> stůl	v <u>do</u> mě	z <u>do</u> mu

2. a) Čtete se správným přízvukem.

b) Čtete se správným přízvukem.

den – jeden – je den; pivo – topivo – to pivo; jemná – tajemná – ta jemná; užít – toužit – to užít;

žena – tažena – ta žena; lovíte – vylovíte – vy lovíte

ČÍSLA 100 -

STO

100	sto	500	pět	set
200	dvě	600	šest	set
300	tři	700	sedm	set
400	čtyři	800	osm	set
		900	devět	set

TISÍC

1000	tisíc	5000	pět	tisíc
		6000	šest	tisíc
2000	dva	7000	sedm	tisíc
3000	tři	8000	osm	tisíc
4000	čtyři	9000	devět	tisíc

3. Spojte číslice se slovy. Čtěte.

4. Napište číslice.

5. Čtěte čísla.

Při přehledu vyšších čísel můžete doplnit i *milion*: *milion, miliony, milionů*. Nezapomeňte pak tento výraz dodat i do cvičení.

KOLIK TO STOJÍ? – TO STOJÍ ...

1	= jednu	KORUNU
2	= dvě	
3	tři	KORUNY
4	čtyři	
5	= pět	
27	dvacet sedm	
168	sto šedesát osm	KORUN
2692	dva tisíce šest set devadesát dva	
...	

6. Pracujte ve dvojici. Kolik to stojí?

Příklad: Kolik stojí televize? → Televize stojí 5000 korun.

7. Ptejte se a odpovídejte.

a) Kolik stojí chleba? b) Kolik stojí káva v restauraci? c) Kolik stojí velké pivo? d) Kolik stojí čokoláda v obchodě? e) Kolik stojí jedna zmrzlina? f) Kolik stojí cigarety?

CO DĚLAL? / CO DĚLALA? / CO DĚLALO? / CO DĚLALI? – MINULÝ ČAS I

Minulý čas sloves:

Nejprve představte princip tvoření činného participia, tj. minulý čas prezentujte pouze ve 3. osobách – *dělal, dělala, dělalo, dělali*. Pravidlo tvoření minulého času by měli studenti vyvodit ve cv. 8b–d induktivně z příkladů ve vzorových větách (cv. 8a).

Výrazy *dnes / včera, tento / minulý týden* apod. vysvětlíte např. pomocí kalendáře.

8. a) Čtěte.

*Gregor dnes večeří doma, ale **včera** večeřel v restauraci.*

*Irina dnes snídá housku a čaj, ale **včera** snídala kávu a koláč.*

*Auto dnes jede pomalu, ale **včera** jelo rychle.*

*Gregor a Irina dnes studují češtinu, ale **včera** studovali matematiku.*

b) Studujte text a doplňte tabulku.

c) Odpovězte na otázky.

d) Doplňte tabulku.

Pro vizualizaci konceptu slovesného času můžete využít znázornění časové osy: ← (minulý čas), ● (přítomný čas), → (budoucí čas).

	DĚLAT		
on	-L	→	dělal
ona	-LA	→	dělala
ono	-LO	→	dělalo
oni	-LI	→	dělali

Příklady: Petr snídal. → Karel **nesnídal**.
 Iva vařila polévku. → Hana **nevařila** polévku.
 Daniel a Sabina byli ve škole. → Lucie a Jakub **nebyli** ve škole.

Upozorněte studenty na formu záporu u minulého času.

9. Dejte do minulého času.

10. Napište podle příkladu.

Příklad: dělá (on) → **dělat** → **dělal**

Informujte studenty o tvaru minulého času reflexivních sloves: učí se - učil se, dívá se - dívala se apod. Reflexivní zájmeno je součástí tvaru minulého času a je stále na druhé pozici ve větě.

11. Změňte podle příkladu.

Příklad: Petr snídá kávu a koláč. → Petr **snídal** kávu a koláč.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA

MÍT	měl měla mělo měli	JÍT	šel šla šlo šli	JÍST	jedl jedla jedlo jedli	ČÍST	četl četla četlo četli
------------	-----------------------------	------------	--------------------------	-------------	---------------------------------	-------------	---------------------------------

Nácvik tvarů minulého času můžete rozšířit o hry, např. řetěz (s rozstříhanými obrázky, přidělenými slovy apod. ve skupinách či s celou třídou). - *Co dělal Petr včera?* - 1. student: *Petr včera vstával pozdě,* 2. student: *Petr včera vstával pozdě a snídal čaj a housku,* 3. student ...

12. Dejte věty do minulého času.

13. Doplňte tabulku a řekněte, co včera dělali.

	STUDENT	DŮCHODKYNĚ	PRODAVAČ	DOKTORKA	
	...spal...				6:30
					10:00
					13:00
					16:30
					22:00
	být v kině hrát na kytaru spát psát úkol studovat	dívat se na televizi jít na procházku odpočívat snídat pít kávu v kavárně	nakupovat jíst polévku vstávat číst noviny pracovat v obchodě	pracovat na počítači mít návštěvu být v nemocnici jet do práce obědvat	

14. a) Přepište do minulého času.

Moje babička **byla** hodně stará. **Bylo** jí 84 let. Ráno brzy **vstávala**. **Snídala** jenom málo, obvykle čaj a jeden rohlík s marmeládou. Dopoledne **byla** doma a **četla** noviny nebo časopisy, ale někdy **pracovala** na zahradě. Každé úterý dopoledne **šla** na procházku do města. Ve městě **navštěvovala** kamarádky nebo **chodila** do kavárny, kde **pila** kávu a **jedla** nějaký dort. Odpoledne babička často **spala** a večer se od 8 do 10 hodin **dívala** na televizi. **Měla** moc ráda staré filmy a detektivky. Dvakrát týdně, obvykle v pondělí a ve středu, **navštěvovala** syna a **hrála** si s vnučkou. O víkendu **jezdila** babička ráda na výlety, protože **milovala** zajímavá města nebo staré hrady. V pátek **musela** vždycky jít do nemocnice, protože **potřebovala** nové léky. Ve čtvrtek **byl** obvykle u babičky její vnuk Petr. **Povídali** si a **jedli** vanilkovou zmrzlinu.

Pozor na slovní zásobu - *důchodce/důchodkyně, je jí ... let / bylo jí ... let.*

b) Vyplňte tabulky podle textu. Co babička dělala?

c) Text převyprávějte.

15. Co dělal / dělala minulý týden? Napište.

Studenti si zvolí postavu - může být reálná nebo fiktivní (kamarád/ka, syn, James Bond, princ Charles...).

VČERA JSEM BYL DOMA – MINULÝ ČAS II

16. a) Čtěte.

Petr včera vstával v 7 hodin, ale **JÁ jsem vstával** v 8.
Petr snídal chleba s máslem, ale **JÁ jsem snídal** housku se sýrem.

Dana včera nepracovala, ale **JÁ jsem pracovala** celý den.
Dana byla včera v kině, ale **JÁ jsem byla** doma.

Josef a Marek se dívali na fotbal, ale **MY jsme se dívali** na film.
Ema a Karel hráli tenis, ale **MY jsme hráli ping pong**.

Včera večer **jsem byla** doma. A ty? Kde **jsi byl / byla** včera večer?
A vy? Kde **jste byli** včera večer?

b) Studujte text a doplňte tabulku.

c) Doplňte.

17. Co jste dělal / dělala ...?

včera večer, ráno, minulý rok, o víkendu, minulý měsíc, minulý pátek

Mluvní cvičení. Nechte studenty říkat, co dělali v danou dobu. Studenti by se měli střídát v rychlejším tempu.

DĚLA T					
já	JSEM		my	JSME	
ty	JSI	dělal / dělala / dělalo	vy	JSTE	dělali

Příklady: Ráno jsem snídal čaj a housku. → Ráno jsem **nesnídal**.
Co jsi vařila? → Proč jsi **nevařila** polévku?
Dívali jsme se na televizi. → **Nedívali** jsme se na televizi.
Kde jste koupili to levné mléko? → Proč jste **nekoupili** mléko?

Studentům prezentujte celé paradigma slovesných tvarů v minulém čase. Protože pracujeme cíleně s formálními otázkami, neuvádíme na tomto místě tvary reflexív ve 2. sg. Podle uvážení s nimi můžete studenty seznámit: *díval ses, učil ses ...*

Poučte studenty o pozici pomocného slovesa *být* a *reflexivních zájmen* (viz tabulky níže).

18. a) Doplňte podle příkladu.

b) Změňte podle příkladu.

Příklad: obědvám (M) → obědval jsem

1.	2.	
Dělal	jsem	domácí úkol.
Já	jsem	dělal domácí úkol.
Kdy	jsi	dělal domácí úkol?
Včera ráno	jsem	dělal domácí úkol.
Já a Petra	jsme	dělali domácí úkol.

1.	2.	3.	
Díval	jsem	se	na televizi.
Kdy	jste	se	vrátili?
Dal	jsem	si	guláš.

19. Dejte věty do minulého času.

20. Doplňte podle příkladu.

DĚLAL/LA JSEM		DĚLÁM ...
←		●
předtím včera (v neděli 9. 1.) minulý týden (3.-9. 1.) minulý víkend loni <i>před chvílí</i> před hodinou (-1 hodina) před týdnem (-1 týden) před měsícem (-1 měsíc) před rokem (-1 rok)		teď dnes (v pondělí 10. 1.) tento týden (10. 1.-16. 1.) tento víkend letos
←		●
<i>Předtím</i> jsem uklízel. <i>Včera</i> jsem byl ve škole. <i>Minulý týden</i> jsem se učil matematiku. <i>Loni</i> jsme byli ve Francii. loni = minulý rok		<i>Teď</i> píšu dopis. <i>Dnes</i> jsem doma. <i>Tento týden</i> se učím anglicky. <i>Letos</i> jsme v České republice. letos = tento rok <i>Teď</i> je 17.50. <i>Teď</i> nemám práci.

Časové údaje pečlivě vysvětlete pomocí časové osy / kalendáře apod. Zároveň je hned aplikujte v konverzaci, ptejte se studentů, příp. je nechte, ať se ptají vzájemně.

V souvislosti s tabulkou upozorněte studenty na vazby: *minulý víkend, měsíc, rok* a představte spojení *minulou středu / sobotu / neděli*.

Seznamte studenty s variantou **tenhle** *týden, víkend, měsíc, rok* (příp. se připravte na diskusi o vnímání času ve vyjádření *minulý / tento víkend*).

21. Dejte věty do minulého času.

Příklad: *Dnes se učím česky.* → **Včera jsem se učil česky.**

22. Dokončete věty.

23. Pracujte ve dvojicích. Ptejte se a odpovídejte podle příkladu.

Příklad: *minulé úterý (nakupovat, poslouchat hudbu, uklízet, připravovat party) →
Co jste dělal minulý úterý? → Minulý úterý jsem uklízel.*

24. a) Pracujte ve dvojicích. Co dělal Ben minulý týden? – Doplňte diář.

Studenti pracují ve dvojicích. Jeden ze studentů používá tabulku A na aktuální straně, druhý používá tabulku B, která je na konci této lekce za slovíčky. Úkolem je získat informace od kolegy, aby byl diář kompletní. Pozor na některá nová slova *PC, pohovor*.

Pro společnou kontrolu doplněných tabulek zopakujte celý Benův týdenní program (např. řetěz), teprve pak nechte studenty psát esej. Pro psaní textu je studentům k dispozici nabídka frází, kterou můžou využít.

Příklad: A: Co dělal Ben v neděli? – B: V neděli byl Ben na výletě v Praze.
B: Co dělal Ben v neděli v 8 hodin? – A: V neděli v 8 hodin byl Ben na nádraží.

chybí v tabulce A			chybí v tabulce B	
PO	9.00	cizinecká policie	14.00	práce na zahradě
ÚT	10.00	čeština	21.30	TV – film Gladiátor
ST	9.30	kurz PC		nákup
ČT	10.30	pohovor – restaurace „Praha“		příprava na test
PÁ	10.00	čeština – test	16.00	hokej
SO	11.00	velký úklid	18.30	kino
NE	8.00	nádraží		výlet do Prahy

b) Napište minimálně 6 vět: Co dělal Ben minulý týden?

c) Jaký byl váš program minulý týden?

LETOPOČET

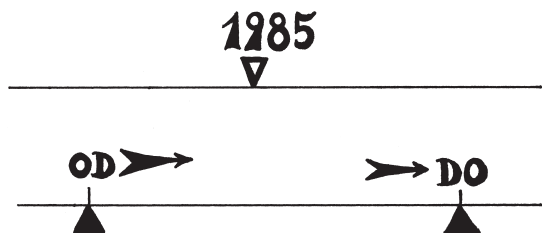
Připravte si jako pomůcku (nástěnný) kalendář (nejlépe několikaletý). Pozor na výklad s prepozicemi níže.

1918	- tisíc devět set osmnáct - devatenáct set osmnáct	1789	- tisíc sedm set osmdesát devět - sedmnáct set osmdesát devět
1848	- tisíc osm set čtyřicet osm - osmnáct set čtyřicet osm	1621	- tisíc šest set dvacet jedna - šestnáct set dvacet jedna

25. a) Čtete letopočty (oběma způsoby).

b) Přečtete věty.

Pozor na význam výrazu *po Africe* (prepozice *po* + *L*).

v roce 1985 = roku 1985

od roku ... do roku ...

26. a) Spojte.

Cvičení slouží k aktivizaci otázek *kdy, jak dlouho, od kdy do kdy / kde*.

Kdy jste se narodil?	V roce 1970.
Odkdy dokdy jste bydlela v Brně?	Od roku 2003 do roku 2006.
Kde bydlel Sam v roce 2005?	V Praze.
Kdy jste začal pracovat ve firmě Strojtex?	V roce 2000 a pracoval jsem tam 2 roky.
Jak dlouho bydlí Lena v České republice?	Už 3 roky.
Odkdy dokdy pracujete?	Od 8 hodin do 16.30.
Kdy jste byli na výletě?	V sobotu a v neděli.
Kde pracovala Suri v roce 1999?	Myslím, že nikde.
Odkdy se učíte česky?	Od roku 2007.

b) Odpovězte na otázky.

VYKÁME	TYKÁME
Kde jste bydlel?	Kde jsi bydlel?
Kde jste pracovala minulý rok?	Kde jsi pracovala minulý rok?
Co jste dělal včera?	Co jsi dělal včera?
...	...

Objasněte studentům princip používání minulého času ve formálních a neformálních otázkách (využijte např. cv. 26).

ŽIJEME V ČR

Cv. 27-30 slouží k tomu, aby studenti pochopili význam strukturovaného životopisu, který mohou potřebovat při hledání práce apod. Vědomě začínáme od textového životopisu, ze kterého budujeme strukturovanou formu.

27. Sestavte příběh.

Podle údajů v tabulce studenti píšou / mluví o životě Václava. Můžete jim pomáhat návodnými otázkami. Cv. slouží jako pretextové ke konstrukci obsahu text ve cv. 28b).

1971	*
1987	student
1991-1997	firma DaExport
1995	manželka Soňa
1997	nový byt v Olomouci
od 1997	manažer, firma Hallia
1998	syn Jakub
2003	dcera Linda

To je **Václav**.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

28. a) Studujte nová slova.

základní škola (ZŠ)
 střední škola (SŠ) - obchodní akademie
 - hotelová škola ...
 vysoká škola (VŠ) - univerzita ...

oženit se / vdát se
 přestěhovat se
 mateřská dovolená

Připravte výklad nových slovíček, např. obrázky, jednoduchá vysvětlení. Uvědomte si, že v textu jsou i další neznámá slova: *firma, obchodní manažer*. Pokud se studenti budou zajímat, lze vysvětlit.

b) Čtěte text:

Životopis - Václav Lom

29. a) Odpovídejte podle textu.

- 1) 1971
- 2) 4 roky
- 3) v ostravské obchodní firmě DaExport
- 4) protože hodně cestoval
- 5) ano
- 6) v roce 1997
- 7) jeho manželka
- 8) od roku 1993 do roku 1997
- 9) protože má malé děti / je na mateřské dovolené
- 10) studuje / chodí do základní školy
- 11) v roce 2003

b) Dokončete věty podle textu.

STRUKTUROVANÝ ŽIVOTOPIS

30. Doplňte informace podle textu.

Nácvik strukturovaného životopisu. Nechte nejprve studenty vyplnit, potom projděte jednotlivé položky a vysvětlete ty, kterým studenti nerozumí. Přineste ukázat nějaký originál podobného strukturovaného životopisu (nepříliš obsáhlého), příp. dle něj konstruuje text.

Připravte pro studenty obdobný dotazník a nechte jej vyplnit.

JMÉNO:	Václav Lom
ROK NAROZENÍ:	1971
MÍSTO NAROZENÍ:	Ostrava
ADRESA:	Kladská 243, 77900 Olomouc
STAV:	ženatý
RODINA (MANŽEL / MANŽELKA / DĚTI):	manželka Soňa Lomová syn Jakub Lom dcera Linda Lomová
VZDĚLÁNÍ:	SŠ – obchodní akademie
PRAXE:	obchodní firma DaExport, Ostrava manažer firmy Hallia, Olomouc

b) Strukturovaný životopis – co tam patří / co tam nepatří?

	ANO	NE
Narodil jsem se v roce 1971.	✓	
Jsem vysoký a štíhlý.		✓
Jmenuju se Václav Lom.	✓	
Od roku 1991 do roku 1997 jsem pracoval ve firmě DaExport.	✓	
Byl jsem dvakrát v Egyptě.		✓
V roce 1995 jsem se oženil.		✓
Moje manželka je krásná.		✓
Jsem ženatý a mám dvě děti.	✓	
Manželka pracovala v hotelu Atom.		✓
Od roku 1997 pracuju ve firmě Hallia jako obchodní manažer.	✓	
Studoval jsem obchodní školu.	✓	
Koupili jsme byt v Olomouci.		✓
Mám rád fotbal.		✓
Mluvím anglicky a německy.	✓	
Rád jím italské jídlo.		✓

O některých položkách lze diskutovat, příp. doplňte další obdobné.

c) Napište svůj strukturovaný životopis.

Lze zadat i jako textový životopis pro nácvik psaní.

PŘÍLOHA – LEKCE 10

– CVIČENÍ 24a): Tabulka B

LEKCE 4: JDEME DO RESTAURACE

MELODIE VĚTY

Melodií věty (příp. intonací věty) rozumíme pohyb hlasu ve větě.

Melodií rozlišujeme

- větu ukončenou od neukončené (větný úsek před nekoncevou pauzou),
- různé druhy ukončených vět (tj. především rozdíl mezi otázkou zjišťovací a ostatními větami),
- věty pronesené bez citového zabarvení či s ním.

V následující části řešíme především melodii zjišťovacích otázek (tj. otázek ano - ne).

1. a) Čtete věty.

b) Čtete dvojice vět.

2. Vyslovte dané věty různě.

V úvodu lekce opakujte fráze *rád dělat / mít rád* se základními formami akuzativu. Zaměřte se na potraviny.

3. a) Čtete a diskutujete.

Se studenty čtete krátké texty a diskutujete - *kdo je sympatický a proč, jíte maso / sladké, máte rádi české jídlo ...?*

Můžete vložit i nějakou herní aktivitu, např. *řetěz* ve skupinách (max. po 5): *mám rád pivo* → *mám rád pivo a čaj* → *mám rád pivo, čaj a limonádu ...* (lze zaměřit na specifickou oblast, např. pití, ovoce apod.).

Co rádi jíte?

Honza, 52 let:

Mám rád klasické české jídlo a miluju maso. K obědu si rád dám guláš a knedlíky nebo vepřový řízek s bramborem. Myslím, že jídlo bez masa není jídlo!

Julie, 27 let:

Jsem vegetariánka a maso vůbec nejím. Myslím, že není dobré ani zdravé. Mám ráda zeleninu a rýži. Někdy si dám rybu, ale ne moc často.

Eva, 35 let:

Ráda jím skoro všechno. Mám ráda českou kuchyni, italskou pizzu, čínu i indické vegetariánské jídlo. Taky si ráda dám sladké - hlavně čokoládu a čokoládovou zmrzlinu. Víím, že to není moc zdravé, ale já jídlo prostě miluju!

A co vy? Co rádi jíte? A co si nedáte?

b) Udělejte anketu, ptejte se kolegů.

Studenti diskutují mezi sebou, ptají se a odpovídají, příp. si dělají poznámky do tabulky. Nezapomeňte na zpětnou vazbu.

CO RÁDI JÍTE? / CO SI DÁTE? – AKUZATIV SINGULÁRU (adjektiva a ukazovací zájmeno *ten / ta / to*)

Akuzativ sg. ukazovacích zájmen a adjektiv představte induktivně.

K nácviku si připravte obrázky a ptejte se tak, aby studenti mohli analogicky odpovídat: např. *Co je to?* – **To je kniha.** – *Je ta kniha malá?* – **Ano, ta kniha je malá.** *Jaká je ta kniha?* – **Ta kniha je malá.** – *Kupuješ malou knihu?* – **Ano, kupuju malou knihu.** – *Co kupujete?* – **Kupuju tu malou knihu.**

Tady je svetr. → **Ten** svetr je **černý.** → Kupuju **ten černý** svetr.
 Tady je auto. → **To** auto je **černé.** → Kupuju **to černé** auto.
 Tady je káva. → **Ta** káva je **černá.** → Kupuju **tu černou** kávu.
 Tady je židle. → **Ta** židle je **černá.** → Kupuju **tu černou** židli.

4. Doplňte podle příkladu nahoře.

5. Doplňte.

	TO JE ... NOMINATIV SG. (1.)	se mění	KUPUJU ... v AKUZATIVU SG. (4.) na
M neživotný	- Ý ten bílý (sveotr)	=	- Ý TEN BÍLÝ (SVETR)
N	- É to bílé (auto)	=	- É TO BÍLÉ (AUTO)
Ž	- Á ta bílá (taška)	→	- OU TU BÍLOU (TAŠKU)
	ta bílá (cibule)	→	TU BÍLOU (CIBULI)

moderní (sveotr)	=	svetr
moderní (auto)	=	MODERNÍ auto
moderní (taška)	=	tašku

Výklad akuzativu sg. ukazovacích zájmen a adjektiv je zpracován s ohledem na systémovou strukturu (rodová difERENCE, terminologie apod.). Není však nutné termíny při výkladu používat, resp. akcentovat. Na tomto místě se neřeší akuzativ M životných.

6. Doplňte věty podle příkladu.

a) To je malý byt. My máme ...**malý byt**.....

7. Popište obrázek.

a) **Co je to?**

b) **Co potřebují?**

8. Ptejte se a odpovídejte: co máte rádi?

Příklad: čokoládová zmrzlina – Máš ráda čokoládovou zmrzlinu?
 Ano, mám ráda čokoládovou zmrzlinu. /
 Ne, nemám ráda čokoládovou zmrzlinu.

9. Doplňte správné sloveso.

Obdobné typy cvičení:

- a) Každý student si vybere 2, 3, 4... slovesa a vytvoří z nich věty nebo otázky. Věty / otázky jsou čteny před celou skupinou nebo ve dvojicích.
- b) Ve skupinách (2-4 studenti) - mají napsat v daném časovém limitu (2-3 minuty) co nejvíce vět s použitím daných sloves. Obtížnější varianta: objekt se nesmí opakovat, musí použít adjektivum, věta musí mít alespoň 4 slova ... apod.

10. Doplňte podle příkladu.

- a)
- b)

V RESTAURACI

11. Odpovězte na otázky (podle jídelního lístku).

Kolik stojí česnečka? **19,-**; Kolik stojí řízek? **84,-**; Kolik stojí guláš? **79,-**; Kolik stojí rýže? **14,-**;
 Kolik stojí káva? **22,-**.

12. Pracujte ve dvojicích. Co máte rád / ráda? Co si vyberete?

Příklad: A: Máte rád / ráda česnečku? B: Ano, mám rád / ráda česnečku.
 Ne, nemám rád / ráda česnečku.

DÁT SI → Co si dáte? Dám si guláš.

13. Odpovězte.

14. Doplňte dialogy.

Nechte studenty doplňovat samostatně / ve dvojicích, potom zkontrolujte. Projděte se studenty dialogy a fráze a ujistěte se, že rozumí - porozumění ověřte na otázkách / sekvencích.

Můžete mít připraven k demonstraci jídelní lístek, obrázky apod., nechte některé dialogy zahrát studenty, příp. sám / sama podobné dialogy rozehrávejte.

Dialog 1:

číšník: Dobrý den, **co si dáte?**

host: Dobrý den, jedno pivo. A **jídelní lístek**, prosím.

číšník: **Prosím**, tady je pivo. Máte vybráno?

host: Ano, dám si hovězí guláš s knedlíky.

číšník: Dáte si ještě něco?

host: Ne, děkuji, **zaplatím.**

Dialog 2:

číšník: **Dobrý den**, dáte si něco **k pití?**

host: Jednu minerálku, **prosím.**

číšník: Prosím, tady je minerálka. **Máte vybráno?**

host: Ještě ne, **moment prosím.**

15. Pracujte ve dvojicích. Dělejte dialogy podle příkladu. Používejte jídelní lístek nahoře.

ČÍŠNÍK:

Co si dáte?

Dáte si ještě něco? / Máte ještě nějaké přání?

Platíte dohromady nebo zvlášť?

HOST:

Dám si ...

→ Ano, ještě ...

Ne, to je všechno.

Zaplatím. / Účet prosím.

→ Zvlášť. / Dohromady.

16. Vyberte správnou variantu.

17. Udělejte dialog a potom napište.

- ..1.. Dobrý den, co si dáte?
12 Ano, to je všechno. Zaplatím.
10 Ano, dáme si dvě kávy, jeden čokoládový dort a jednu čokoládovou zmrzlinu.
13 Platíte dohromady nebo zvlášť?
4 Děkuju.
6 Ano, dáme si jednou svíčkovou a knedlíky a jednou smažený sýr a hranolky.
15 To je 326 korun, prosím.
8 Ano, prosím jeden okurkový.
9 Přejete si nějaký dezert?
5 Tady je vaše pivo a minerálka. Máte vybráno?
11 Je to všechno?
2 Jedno pivo, jednu minerálku a jídelní lístek, prosím.
14 Dohromady.
3 Prosím, tady je jídelní lístek.
7 Dáte si taky nějaký salát?

Vysvětlete / připomeňte studentům základní fráze a zkuste rozehrávat variace podobného dialogu.

18. a) Doplňte slovesa a slova v závorkách dejte do správných tvarů.

Porozumění textu ověřte dílčími otázkami.

Zuri **vstávala** už v šest hodin ráno, protože spěchala do **práce**. **Snídala** jenom jeden rohlík s máslem a **sladký černý čaj**. Dopoledne nic nejedla a ve 12 hodin už **měla** velký hlad. Šla na oběd do levné restaurace, ale jídlo tam nebylo moc dobré. **Čočková polévka** byla hodně slaná a v jídelním lístku měli jenom vepřové a hovězí maso. Zuri maso **neji**, proto si dala smažený sýr a brambory. Odpoledne byla Zuri ve **městě** a na náměstí potkala **kamarádku**. **Šli** spolu do **cukrárny**, protože Zuri má moc ráda sladké. Zuri **si dala** černou kávu, **čokoládový dort** a **vanilkovou zmrzlinu**. Kamarádka **chtěla** jenom ovocný čaj a **jablkový koláč**. Večer, asi v 19 hodin, byla Zuri doma a **připravovala malou večeři**. Dělala zeleninový salát, protože má moc ráda zeleninu. K večeři **pila** jenom vodu, protože neměla **minerálku** ani **víno**.

b) Co jíte každý den? Napište podobný text o sobě.

ŽIJEME V ČR

19. a) Co může být ...?

bramborový ...**knedlík**, → ...**brambora**...

b) Napište základové slovo.

20. Diskutujte.

Před textem v následujícím cvičení diskutujte se studenty o jídlech, která mají rádi, o tom, co vědí o české kuchyni apod. Lze využít návodných otázek.

Máte rád / ráda české jídlo? Jaké je typické české jídlo? Je česká kuchyně zdravá? Jíte maso? Jaké maso máte rád / ráda? Jaké maso používá česká kuchyně? Znáte nějaké sladké české jídlo? Jíte smažený sýr?

Text může být pro studenty hodně obtížný. Připravte si pečlivě práci s textem.

Dodělejte event. další pretextová cvičení na slovní zásobu např. *knedlíky, omáčka, zelí, kulatý* atd. K ověření porozumění základním informacím připravte otázky apod.

Jako bonus připravte recept např. na houskové / ovocné knedlíky.

Typické české jídlo

Typické české jídlo jsou určitě knedlíky. Jestli jste někdy jedli v české restauraci, museli jste už knedlíky aspoň vidět. Určitě znáte houskové nebo bramborové knedlíky. To jsou hlavní druhy knedlíků, které si můžete dát v každé restauraci. Češi používají knedlíky jako přílohu k většině jídel. Typická kombinace je maso, knedlíky a omáčka nebo maso, knedlíky a zelí. Jídla s knedlíky jsou například svíčková, guláš, vepřová pečeně atd.

Jsou ale také knedlíky, které nejíme jako přílohu k masu, ale jako hlavní jídlo. Tyto knedlíky jsou většinou sladké. Poznáte je tak, že nejsou placaté jako houskové nebo bramborové knedlíky, ale kulaté a uvnitř je ovoce. Nejčastěji jsou to švestky, ale knedlíky mohou být také jahodové, borůvkové, třešňové, jablkové atd. Vařené horké knedlíky dáme na talíř, na knedlíky dáme horké máslo a cukr a můžeme jíst.

21. Přiřadte slova.

příloha:	knedlíky
omáčka:	svíčková
maso:	hovězí
zelenina:	zelí
polévka:	bramborová

22. Najděte v textu opozita.

studený -	horký / teplý
placatý -	kulatý
slaný -	sladký
syrový -	vařený

23. a) Napište podle vzoru: *Jaký?*

b) Použijte slova ze cvičení a) podle příkladu.

Příklad: koláč → švestkový koláč, švestkový jogurt ...

24. Spojte.

25. *Jaký / jaká / jaké může být?* Říkejte.

Příklad: Knedlík může být sladký.

26. Spojte.

Dobrou chuť.	Děkuju, nápodobně.
Co si dáte k pití?	Pomerančový džus, prosím.
Ještě něco?	Ne, děkuju.
Máte vybráno?	Guláš, knedlíky a salát, prosím.
Chceš zmrzlinu?	Jo, dám si vanilkovou a jahodovou.
Jaký čaj si dáš?	Černý s medem a citrónem.
Máte hlad?	Ne, už jsem jedl.

27. Jak říkáme...?

česneková polévka	- česnečka
bílé víno s minerálkou	- bílý střík
smažený sýr	- smažák
vepřové maso, knedlíky, zelí	- knedlo-vepřo-zelo
káva	- kafe
bramborová polévka	- bramboračka
ovocný sirup	- šťáva
pivo (10°)	- desítka

LEKCE 5: U DOKTORA

1. Studujte nová slova. Doplňte je do vět ve správném tvaru.

Vysvětlíte uvedenou slovní zásobu, vysvětlení zjednodušte pomocí obrázků. Studenti ještě neznají koncept *nemusí + infinitiv*, pokud je to třeba, lze nahradit *nebydlí u rodičů* (u d).

zdravotní škola továrna úřad vlastní byt rodný jazyk žena v domácnosti

a) Úřednice a úředníci pracují na ...**úřadě**... Může to být například cizinecká policie, pracovní úřad, školský úřad nebo sociální úřad.

b) Moje maminka je Američanka. Její **rodný jazyk** je angličtina.

Můj tatínek je Čech, jeho rodný jazyk je čeština. Já mám dva rodné jazyky: angličtinu a češtinu.

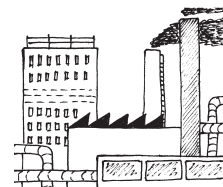
c) Petra nechce být doktorka, ale chce pracovat v nemocnici jako zdravotní sestra. Proto studuje na **zdravotní škole**.

d) David si minulý rok koupil nový byt. Nemusí už bydlet v bytě rodičů, protože teď má **vlastní byt**.

e) Moje sestra má manžela, 3 děti a velký dům. Doma vaří, uklízí, stará se o děti a o dům. Nechodí do práce, protože je **žena v domácnosti**.

f) Ota pracuje v **továrně**. Je to místo, kde pracuje hodně lidí. Obvykle tam dělají auta, elektroniku, boty nebo nábytek.

2. Je to pravda? Poslouchejte text.

Nejprve přečtete text (podle potřeby i několikrát) a nechte studenty analyzovat tabulku. Zaškrtavají *ano / ne*.

a) Aakanksha je Indka.	ANO	
b) Má dvě sestry.		NE
c) Aakanksha nechodila do školy.		NE
d) Pracovala v nemocnici.	ANO	
e) Její manžel je Čech.	ANO	
f) Její manžel je doktor.		NE
g) V roce 1986 se narodil jejich syn.	ANO	
h) Teď bydlí v Praze.		NE
i) Mají dům a zahradu.	ANO	
j) Mají dvě děti.		NE
k) Aakanksha mluví dobře česky.	ANO	
l) Děti mluví česky, anglicky a hindí.	ANO	

3. Studujte text. Ptejte se učitele podle příkladu – odkud, jak, kam, kde, kdy, jak dlouho, co? a zapíše informace.

Studenti nejprve analyzují text samostatně, potom si individuálně, ve dvojici či ve skupinách připraví vhodné otázky. Následně se vás ptají a podle vaší odpovědi si zapisují chybějící informace. Cvičení může být pro studenty komplikované, na úvod je vhodné celý postup demonstrovat podle příkladu.

Příklad: 1 – Odkud je Aakanksha? → Aakanksha je z **Indie**.

Jmenuju se Aakanksha, jsem z **Indie**, ale teď bydlím v České republice. Narodila jsem se v roce **1962** v Bangalore. Mám dva bratry a jednu sestru. Devět let jsem chodila do **základní školy** a potom jsem čtyři roky studovala zdravotní školu. V roce 1982 jsem začala pracovat v **nemocnici**. **Práce** byla moc hezká a zajímavá, ale bohužel jsem měla málo peněz. Nemohla jsem si koupit **vlastní byt**, a proto jsem bydlela v domě rodičů. V roce 1985 jsem se vdala. Můj manžel je Čech, jmenuje se **Pavel Kotr** a je technický inženýr. Přijel do Bangalore v roce 1983, protože jeho firma stavěla v Indii **novou továrnu**. Potkala jsem ho v létě roku **1984** v naší nemocnici. Manžel koupil v našem městě **malý dům** a tam jsme bydleli **3** roky. V roce 1986 se tam narodil náš syn Kamal. V roce 1988 se manžel musel vrátit do České republiky. Já i náš malý syn jsme jeli taky. Teď bydlíme už 18 let ve Zlíně, to je hezké město na Moravě. Manžel pracuje jako **inženýr**, ale já do práce nechodím, jsem v domácnosti. Mám hodně práce doma, protože máme malý dům, zahradu a 4 děti. Maya, Kiran a Sheela se narodili v **České republice**. Protože bydlíme v České republice, musím samozřejmě mluvit česky. Na začátku to bylo moc těžké! Chodila jsem asi 3 roky na lekce češtiny, protože jsem musela používat češtinu v **obchodě**, v restauraci a na úřadě. Teď už samozřejmě mluvím česky dobře, ráda čtu **české knihy** a dívám se na českou televizi. Naše děti mají štěstí, protože umí perfektně mluvit **česky, anglicky** a taky znají můj rodný jazyk – hindí.

4. a) Doplňte informace podle textu.

JMÉNO:	Aakanksha Kotrová
ROK NAROZENÍ:	1962
MÍSTO NAROZENÍ:	Bangalore, Indie
STAV:	vdaná
BYDLIŠTĚ:	Zlín, Česká republika
ZAMĚSTNÁNÍ:	v domácnosti
JAZYKOVÉ ZNALOSTI:	hindí, angličtina, čeština

b) Převyprávějte text vlastním slovy.

c) Mluvte o sobě.

CO MUSÍTE / NEMUSÍTE / NESMÍTE DĚLAT? – MODÁLNÍ SLOVESA

Řešíme zde pouze modální slovesa: *nesmět* (zákazy), *muset* (příkazy, když →), *nemuset*. Se slovesy *mocet* i *chtít* se studenti seznámili již v předchozích lekcích. Sloveso *smět* nevysvětlujeme (frekvence užívání je nízká).

Uvedená modální slovesa vysvětlíte pomocí obrázků a logických postupů. Studenti můžou mít problémy s pochopením přesných významů. Proto je vhodné aplikovat různé kontrolní otázky, např. *co nesmíte dělat ve třídě?*, ukazovat obrázky apod.

A) NESMĚT

Tady NESMÍTE *kouřit*.

Tady NESMÍTE *jíst zmrzlinu*.

Tady NESMÍTE *fotografovat*.

Tady NESMÍTE *telefonovat*.

5. Řekněte, co nesmíte dělat v ...?

... v kině ... v bance ... v nemocnici ... v autobuse

B) MUSET

Když jste nemocný, MUSÍTE *ležet* v posteli.
 Když je horko, MUSÍTE *hodně pít*.
 Když je červená, MUSÍTE *stát*.
 Když jedete vlakem, MUSÍTE *mít lístek*.

6. Co musíte dělat, když ...?

Studenti doplňují věty typu. *Když chci dobře mluvit česky, musím studovat každý den.* ap. Ke každému příkladu vyvolejte několik studentů.

C) NEMUSET

Dnes NEMUSÍM *vařit* oběd, protože jdeme na oběd do restaurace.
 Mircea NEMUSÍ *vstávat* brzo, protože začíná pracovat až v 10 hodin.
 NEMUSÍM *se učit* českou gramatiku, protože mluvím a rozumím česky dobře.
 NEMUSÍTE *jít* dnes do práce, protože je neděle.

7. Odpovězte na otázky.

K dalšímu vysvětlení rozdílu mezi slovesy *muset / nemuset / nesmět* můžete využít následující příkladové věty.

Když **je** červená, MUSÍTE *stát*.
 Když **není** červená, NEMUSÍTE *stát*.
 Když **je** červená, NESMÍTE *jet*.

Připravte si k tomuto příkladu obrázkovou demonstraci (semafor + auto).

8. Doplňte tabulku.

9. Doplňte sloveso *nesmět / muset / nemuset*.

1. Zítra píšeme test, proto ...**musíme**... večer studovat.
2. Když řídíte auto, **nesmíte** pít alkohol.
3. Chci žít v České republice, proto se **musím** učit česky.
4. Zítra je neděle, Jana **nemusí** vstávat brzy.
5. Děti **nesmí / nesmějí** kupovat alkohol a cigarety.
6. Dnes **musí** vařit večerí Dana, protože její maminka není doma.
7. **Nemusíš** (*ty*) hledat to telefonní číslo, tady je.
8. Bohužel, tady **nesmíte** (*vy*) parkovat.

D) NEMOCT

MŮŽEŠ jít večer do kina? – Ne, dnes večer bohužel NEMŮŽU jít, protože musím studovat.

Ilja NEMŮŽE obědvat v restauraci, protože nemá peníze.

NEMŮŽEME se dívat na televizi, protože nemáme čas.

NEMŮŽU spát, protože mě bolí hlava.

Tady nemůžete parkovat.	=	Tady nesmíte parkovat.
Tady nemůžete kouřit.	=	Tady nesmíte kouřit.
Ted' nemůžete mluvit.	=	Ted' nesmíte mluvit.

Objasněte studentům obdobnou funkci *nemoct* a *nesmět* v určitých kontextech.

10. Doplňte tabulku.

11. Doplňte sloveso.

12. Co (ne)musíte, (ne)můžete, nesmíte dělat v autobuse, v divadle, na návštěvě?

13. Vyberte sloveso.

Ve větě 6 je užito futurum. Studenti ho ještě neznají, pokud je nutné, můžete větu nahradit *Potřebuju to příští týden*.

1. Lara **nemůže** / *nemusí* jet v sobotu na výlet, protože pracuje.
2. Tady není parkoviště. Tady **nesmíte** parkovat.
3. Studenti budou psát zítra test. Dnes **musí** studovat.
4. V nemocnici se **nesmí** kouřit.
5. Dnes večer mám čas. **Můžeme** jít do kina.
6. **Nemusíte** to dělat hned. Budu to potřebovat příští týden.
7. **Nemusím** dnes jít na poštu. Byl jsem tam včera.
8. Máš teď čas? **Můžeš** poslat ten e-mail, prosím?

14. Spojte části vět.

a) Když prší, ...	5) ... musíte mít deštník.
b) Když jedete vlakem, ...	1) ... musíte mít lístek.
c) Když stojíte na zastávce, ...	9) ... nesmíte kouřit.
d) Když nemáte peníze, ...	4) ... nemůžete si koupit nové auto.
e) Když sedíte v divadle, ...	8) ... nesmíte mluvit nahlas.
f) Když máte čas, ...	10) ... můžete se dívat na televizi.
g) Když chcete mluvit dobře česky, ...	2) ... musíte hodně studovat.
h) Když nemáte počítač, ...	5) ... nemůžete posílat e-maily.
i) Když je u doktora hodně lidí, ...	7) ... musíte čekat.
j) Když nerozumíte, ...	3) ... musíte říct „Promiňte, můžete to opakovat?“.

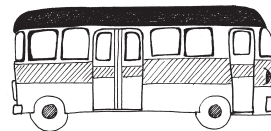
15. Změňte věty podle příkladu.

Příklad: Dnes odpočívám. (*mocet*) → Dnes **můžu odpočívát.**
 Nechodí ven (*nesmět*), protože je nemocný. → **Nesmí chodit** ven, protože je nemocný.

1. Kamil píše domácí úkol. (*muset*)
2. Vstáváš pozdě? (*mocet*)
3. Včera nestudovali (*nemocet*), protože neměli čas.
4. V sobotu jsem pracoval na zahradě. (*muset*)
5. Vy nejíte? (*nemocet*)
6. Nepiju alkohol. (*nesmět*)
7. Hana neplatila lístek. (*nemuset*)
8. Nešli jsme tam. (*nesmět*)
9. Jel jsi autem? (*mocet*)
10. Darja a Arik nechodí na kurz češtiny (*nemuset*), protože už mluví a rozumí dobře.

16. Popište místo podle příkladu.

Příklad: Je to místo, kde **musíte mít lístek.**
musíte sedět.
můžete spát nebo číst knihu.
nemůžete chodit.
nesmíte kouřit.

= AUTOBUS

Je to místo, kde ...

17. Co (ne)musíte, (ne)můžete, nesmíte dělat tady? Napište.

Studenti by měli diskutovat o situaci v místě, kde žijí.

Co musíte dělat?	Co nesmíte dělat?	Co můžete dělat?	Co nemusíte dělat?	Co chcete dělat?
------------------	-------------------	------------------	--------------------	------------------

Ve cv. 18 a 19 jde o procvičení jazykové funkce *dovolení / zákaz*. Vysvětlete studentům nové slovíčko *za/klepat*. Příp. výrazy *zákaz / zakázáno* pomocí obrázků. Prezentujte alternativní reakce, např. *Ano, jistě / samozřejmě / určitě* apod. Dávejte studentům obdobné otázky jako ve cv. 19 a nechte je reagovat.

18. Spojte nápisy a věty.

- Parkování zakázáno.** - Tady nesmíte parkovat auto.
- Vstup zakázán.** - Sem nesmíte jít.
- Neklepat!** - Nesmíte klepat na dveře.
- Zákaz kouření.** - Tady nesmíte kouřit.
- Koupání zakázáno.** - Tady se nesmíte koupat.
- Klepejte!** - Když chcete jít dovnitř, musíte zaklepat na dveře.
- Zákaz vjezdu.** - Sem nesmíte jet autem.
- Čekejte!** - Tady musíte čekat.

19. Vyberte reakci.

Můžu otevřít okno? – **Ano, samozřejmě.**
 – Nemusíte.
 – Nesmím.

Můžu tady počkat? – Samozřejmě ne.
 – Nemusí.
 – **Jistě, můžete.**

Můžu tady kouřit? – Nechci.
 – **Bohužel ne.**
 – Ano, musíte.

Můžu si to vzít? – Nemůžu.
 – **Ne, nemůžete.**
 – Bohužel musíte.

U DOKTORA

A. ČÁSTI TĚLA

Někteří studenti můžou být z obrázku člověka ve spodním prádle rozpačití. V rámci studijní skupiny se snažte tento problém neřešit.

Alternativní způsoby budování slovní zásoby: připravte si obrázek člověka s naznačenými místy k zapsání a seznam výrazů, které studenti přiřazují. Můžete nechat studenty popisovat další (připravené) obrázky, příp. ukazujte na sobě a ptejte se *Co je to? / Je to ruka?* ap.

20. Popište obrázky.

Příklad: Co je to? → To je hlava.

hlava
 krk
 obličej
 ruka / ruce
 rameno
 loket
 břicho
 noha / nohy
 koleno
 prsa
 záda
 zadek

vlasy
 čelo
 tvář
 brada
 oko / oči
 ucho / uši
 nos
 ústa
 zub / zuby
 jazyk
 vousy

21. Popište lidi na obrázcích.

Příklad: Honza **má malou hlavu.** Hana **má dlouhé vlasy.**

Při popisu je třeba i adjektiv v plurálu – *dlouhé vlasy* apod., pro studenty to pravděpodobně bude nové. Akceptujte i kolokviální variantu *dlouhý vlasy*. Další vysvětlení viz dále.

Má vysokou postavu.
 střední
 malou

Má štíhlou postavu.
 silnou

22. Doplňte slova.

23. a) Kdo je to? Spojte popisy a obrázky.

Helena 3, Jiří 2, Anna 1, Luděk 4

b) Popište kolegy ve třídě.

Studenti mohou popisovat i vás ☺.

B. BOLÍ MĚ ...

24. a) Doplňte odpověď.

Příklad:	Co vás bolí? Bolí mě hlava.	Co vás bolí? Bolí mě	Co vás bolí? Bolí mě
	Co vás bolí?	Co vás bolí?	Co vás bolí? Bolí mě v krku.

b) Ptejte se a odpovídejte na otázky.

CO VÁS BOLÍ? – AKUZATIV OSOBNÍCH ZÁJMEN

To jsem já.	Bolí MĚ hlava.	To jsme my.	Bolí NÁS zuby.
To je Petr.	Bolí HO ruka.	To jsou Jan a Tereza.	Bolí JE nohy.
To je Lucie.	Bolí JI břicho.		
A co ty?	Bolí TĚ něco?	A co vy?	Bolí VÁS něco?

KDO JE TO?		KOHO BOLÍ ...?
nominativ (1.)	se mění	v akuzativu (4.) na
já	→	MĚ
ty	→	TĚ
on	→	HO
ona	→	JI
my	→	NÁS
vy	→	VÁS
oni	→	JE

Tabulka je uvedena jako pomůcka k zařazení do systému. Primární je, aby studenti uměli používat formy zájmen v kontextu, a to nejprve jen v kontextu *bolí* ...

Ověřujte porozumění, např. připravte obrázky (kartičky s určitou „bolestí“), rozdejte po jedné studentům a rozehrávejte krátké dialogy: *Bolí vás noha? – Ne, nebolí mě noha, bolí mě ruka – Co bolí Ahmeda / Co ho bolí? – Bolí ho ruka.* Dále konverzujte o reálných zdravotních problémech.

Pozor na pochopení formální / neformální otázky. (Preferujeme formální variantu.)

25. Doplňte správné zájmeno.

C. NEMOC

26. Spojte věty s obrázky.

Jsem nemocný.

Mám kašel.

Mám rýmu.

Mám horečku.

Je mi špatně.

27. Odpovídejte na otázky podle sebe.

D. NÁVŠTĚVA U DOKTORA

Svlékněte se!

Lehněte si!

Otevřete ústa!

Dýchejte zhluboka!

Fráze studentům vysvětlete / demonstруйте.

28. a) Pracujte ve dvojicích. Ke každému dialogu přiřadte sadu obrázků.

Dialogy mohou být pro některé studenty obtížnější (především na slovní zásobu). Studenti pracují ve skupinách / dvojicích a opět nemusí rozumět přesně každému slovu.

Příp. si připravte dostatečné množství obrázků, příp. instrumentů a trénujte postupně každou frázi. Vysvětlete především výrazy: *sedmička, kaz, chřipka a zánět slepého střeva (apendix)*.

S dialogy je možné pracovat i dále: otázky - odpovědi, ano / ne, dělejte podobné dialogy apod.

Dialog A - 4

Pacientka: Dobrý den, pane doktore.

Doktor: Dobrý den, paní Sládková. Co vás bolí?

Pacientka: **Bolí mě záda.**Doktor: **Lehněte si** prosím tady na břicho.

Pacientka: Au, tam to bolí.

Doktor: Dám vám nějaké prášky a musíte cvičit.

Dialog B - 2

Doktor: Dobrý den, pane Vráno. Co je vám?

Pacient: Mám kašel a bolí mě v krku a hlava.

Doktor: Máte teplotu?

Pacient: Ano, **mám horečku 38,9.**

Doktor: Otevřete ústa. Svlékněte si košili a **dýchejte zhluboka.** - Máte chřipku. Napíšu vám recept na nějaké prášky. Musíte zůstat doma, ležet v posteli a pít horký čaj.

Dialog C - 3

Pacient: Dobrý den, pane doktore. **Je mi špatně** a bolí mě břicho.

Doktor: Svlékněte si košili a lehněte si na záda. - Musíte rychle do nemocnice. Myslím, že to může být zánět slepého střeva.

Dialog D - 1

Doktor: Dobrý den, paní Nováková. Tak **co vás bolí?**

Pacientka: Bolí mě sedmička vlevo nahoře.

Doktor: Sedněte si, **otevřete ústa.** - Máte tam kaz. Musíme tam dát plombu. ... Nesmíte dvě hodiny jíst.

b) Pracujte ve dvojicích. Doplňte následující fráze do dialogů a dialogy přečtěte.

co vás bolí, mám horečku, otevřete ústa, lehněte si, je mi špatně, dýchejte zhluboka, bolí mě

29. Napište příběh podle obrázků.

Cv. lze nechat jako domácí úkol, či jako práci do dvojice / skupiny. Výsledky pak např. vyvěsit ve třídě apod.

ŽIJEME V ČR

30. Čtete následující texty a přiřadte podtržená slova v textu k obrázkům.

Texty jsou obtížné. Nad textem je sada obrázků, které se vztahují k podtrženým výrazům v textu, využijte je k vysvětlení slovní zásoby.

31. a) Odpovězte na otázky.

- Kdo musel jet do nemocnice?
- Kdo musel jít na operaci?
- Kdo musel brát prášky?
- Kdo byl dlouho doma?
- Kdo byl dlouho v nemocnici?
- Kdo nemohl chodit?
- Proč šel Mirek k doktorovi?
- Proč jela Alena do nemocnice?
- Proč měl František sádru?

- František, Alena**
- Alena**
- Mirek**
- Alena** (možná František?)
- Alena**
- František**
- Bylo mu špatně; měl horečku ...**
- Bolelo ji břicho; doktor řekl, že tam musí jet ...**
- Zlomil si nohu; měl zlomenou nohu**

b) Je to pravda?

Mirek:

- Měl angínu.
- V čekárně bylo hodně lidí.
- Vrátil se do práce za 3 týdny.
- Bral antibiotika.

Alena:

- Měla zánět slepého střeva, když byla malá.
- Byla na operaci.
- Zůstala v nemocnici jeden týden.
- Neměla dietu.

František:

- Zlomil si nohu v zimě.
- Jel do nemocnice sanitkou.
- V nemocnici mu dělali rentgen.
- Měl sádru celý měsíc.

	ANO	NE
Mirek:		
Měl angínu.	✓	
V čekárně bylo hodně lidí.	✓	
Vrátil se do práce za 3 týdny.		✓
Bral antibiotika.	✓	
Alena:		
Měla zánět slepého střeva, když byla malá.	✓	
Byla na operaci.	✓	
Zůstala v nemocnici jeden týden.	✓	
Neměla dietu.		✓
František:		
Zlomil si nohu v zimě.		✓
Jel do nemocnice sanitkou.	✓	
V nemocnici mu dělali rentgen.	✓	
Měl sádru celý měsíc.		✓

c) Tvořte otázky k odpovědím.

32. Co potřebujete?

Hodně mě bolí hlava.
Mám velkou rýmu.
Říznul jsem se.
Bolí mě oči.
Mám horečku.

- Paralen nebo Ibuprofen.
- Nosní kapky.
- Náplast.
- Oční kapky.
- Teploměr.

33. Kam půjdete?

Bolí mě oči.
Mám zlomenou nohu.
Bolí mě zuby.
Mám vyrážku.
Jsem těhotná.
Bolí mě koleno.
Moje dítě je nemocné.

- na oční oddělení
- na chirurgii
- k zubaři
- na kožní oddělení
- na gynekologii
- na ortopedii
- k dětskému doktorovi

LEKCE 6: CO BUDETE DĚLAT?

K výkladu využijte kalendář (znázornění časové osy = *včera / dnes / zítra*).

1. a) Čtěte.

b) Studujte text a slova podle příkladu.

2. Doplňte tabulku.

Studenti by měli odvodit koncovky tvarů slovesa *být* ve futuru podle koncovek konjugace nepravidelných sloves. Sami doplňují. Můžou pracovat ve dvojicích.

		PRACOVAT	SPÁT
Zítra	<i>já</i>	budu pracovat	
	<i>ty</i>	budeš pracovat	
	<i>on / ona / ono</i>	bude pracovat	
	<i>my</i>	budeme pracovat	
	<i>vy</i>	budete pracovat	
	<i>oni</i>	budou pracovat	

←	●	→
včera	dnes	zítra

A) CO BUDETE DĚLAT? – FUTURUM I

První část výkladu o budoucím čase v češtině se týká futura imperfektivních sloves. Termín *imperfektivní* je uveden ze systémového důvodu, není třeba s ním při výkladu a procvičování operovat. Na tomto místě prozatím neřešíme polarizaci *perfektivních / imperfektivních* sloves. Formy budoucího času perfektiv jsou uváděny lexikálně.

Dnes nepracuju, ale zítra **BUDU PRACOVAT**.

Dnes nevaří oběd, ale zítra **BUDE VAŘIT** večeři.

Dnes neobědváme v restauraci, ale zítra **BUDEME OBĚD VAT** v restauraci.

NEGACE →					
SINGULÁR	(JÁ)	BUDU		nebudu	
	(TY)	BUDEŠ		nebudeš	
	(ON)	BUDE	+ INFINITIV	nebude	+ INFINITIV
PLURÁL	(MY)	BUDEME	(dělat, psát, čekat ...)	nebudeme	(dělat, psát, čekat ...)
	(VY)	BUDETE		nebudete	
	(ONI)	BUDOU		nebudou	

Příklady:

Zítra budu pracovat.

Zítra budeme čekat na nádraží.

Co budete hrát?

Zítra **nebudu** pracovat.

Zítra **nebudeme** čekat na nádraží.

Nebudete hrát fotbal.

Upozorněte studenty na reflexivní slovesa a pozici zájmena ve futuru: *budu se dívat na televizi / zítra se budu dívat na televizi*.

Cvičení 3-7 jsou drilová (gramatická), příp. je vhodné je proložit osobními otázkami: *Co budete obědvat? Budete se večer dívat na televizi?* ap. Pouze omezeně jako krátké doplnění.

3. Napište podle příkladu.

4. Napište Zítřa ...

5. Změňte podle příkladu.

Příklad: Čekám na vlak. → Zítřa **budu čekat** na vlak.

6. Co tam budete dělat? Použijte například:

nakupovat, dívat se na film, odpočívát, psát test, číst noviny, večerjet, posílat dopis, tancovat, čekat na kamaráda, učit se ...

Dnes je pátek, zítřa **BUDE** sobota.

Dnes jsem v práci, zítřa **BUDU** doma.

Dnes jsou v Praze, zítřa **BUDOU** v Brně.

		BÝT	NEGACE →
SINGULÁR	(JÁ)	BUDU	nebudu
	(TY)	BUDEŠ	nebudeš
	(ON)	BUDE	nebude
PLURÁL	(MY)	BUDEME	nebudeme
	(VY)	BUDETE	nebudete
	(ONI)	BUDOU	nebudou

7. Změňte podle příkladu.

Příklad: Je na návštěvě. → Zítřa **bude na návštěvě**.

a)

b)

8. a) Doplňte text.

Jednotlivé věty v diáři studenti doplňují slovesy v budoucím tvaru.

b) Co budou dělat příští týden? Říkejte podle diáře.

Doplňující aktivita: přineste obrázek člověka a naplánujte mu / jí spolu se studenty (frontálně / ve skupinách / ve dvojicích) týdenní aktivity. Může jít o nějakého známého filmového hrdinu / zpěváka / sportovce apod. Nebo obrázek neznámého člověka, studenti ho společně popisují, rozhodnou, kdo to je, jaká je jeho profese a pak můžou opět ve skupinkách připravovat jeho program.

Mluvte se studenty o jejich plánech na celý týden.

DĚLÁM ...		BUDU DĚLAT
ted'	→	potom
dnes (v pondělí 10. 1.)	→	zítra (v úterý 11. 1.)
tento týden (10. 1.-16. 1.)	→	příští týden (17. 1.-23. 1.)
letos	→	příští rok
		za chvíli
		za hodinu (+ 1 hodina)
		za týden (+ 1 týden)
		za měsíc (+ 1 měsíc)
		za rok (+ 1 rok)

V těchto tabulkách opakujete informace / čas. údaje z problematiky minulého času, rozšiřujete o futurum.

←

Předtím jsem uklízel.
Včera jsem byl ve škole.
Minulý týden jsem se učil matematiku.
Loni jsme byli ve Francii.

loni = minulý rok

●

Ted' píšu dopis.
Dnes jsem doma.
Tento týden se učím anglicky.
Letos jsme v České republice.

letos = tento rok

Ted' je 17.50.
Ted' nemám práci.

→

Potom budu vařit večeři.
Zítra budu v práci.
Příští týden se budu učit česky.
Příští rok budeme v Německu.

Za chvíli bude šest.
Za měsíc budu pracovat na poště.

9. Doplňte věty.

- Včera jsem byl v nemocnici, ...**dnes**... musím být doma a odpočívat, ale **zítra** už budu pracovat.
- Ted'** myju nádobí. Předtím jsem večeřel a **potom** se budu dívat na televizi.
- Příští týden** budu v Praze, ale tento týden jsem v Brně. **Minulý týden** jsem byl v Liberci.
- Co děláš? - Ted' čtu noviny a **potom** budu hrát fotbal.
- Kde jsi **předtím** / **minulý rok** bydlel? - Bydlel jsem v Laosu, ale **ted'** / **tento rok** bydlím v České republice. Příští rok tady budu mít nový byt.

10. Odpovídejte na otázky.

11. a) Tito lidé mají novou práci. Co budou dělat?

Cvičení využijte k diskuzi o práci. Pozor na slovní zásobu. Obrázky použijte k pretextovému cvičení na vysvětlení nové slovní zásoby, např. *kdo obsluhuje, kdo pracuje v tržnici?*

b) Čtete texty a přiřadíte je obrázkům.

Igor – kuchař 3, Liu – prodavačka 1, Nasir – taxikář 4, Nana – servírka 2

c) Odpovídejte na otázky.

Kdo bude muset vstávat brzo ráno? – **Igor** (možná Liu)

Kdo bude pracovat v noci? – **Nasir** (částečně taky Nana)

Kdo bude pracovat venku? – **Liu**

Kdo bude pracovat v restauraci? – **Igor**

Kdo bude řídit auto? – **Nasir**

B) KAM PŮJDETE? KAM POJEDETE? – SLOVESA POHYBU JÍT, JET, LETĚT

Co budeš dělat zítra?

PŮJDU na výlet.

POJEDU do Prahy.

POLETÍM do Austrálie.

		JÍT	JET	LETĚT
	já	PŮjdu	POjedu	POletím
SINGULÁR	ty	PŮjdeš	POjedeš	POletíš
	on, ona	PŮjde	POjede	POletí
	my	PŮjdeme	POjedeme	POletíme
PLURÁL	vy	PŮjdete	POjedete	POletíte
	oni	PŮjdou	POjedou	POletí

Negace: **nepůjdu, nepojedu, nepoletím ...**

Půjdu do kina, na poštu, do restaurace

= Jdu pěšky.

= Je to *blízko* / **je** to v *našem městě*.

Pojedu na výlet, do Německa, do nemocnice

= Jedu autem, autobusem, tramvají

= Je to *daleko* / **není** to v *našem městě*.

Uvedené příklady využijte k vysvětlení funkčního použití sloves *jít / jet*, resp. jejich forem ve futuro.

12. Kdy a kam půjdete / pojedete / poletíte?

Příklad: Zítra půjdu na výstavu.

13. Změňte podle příkladu.

Příklad: Letíme do Ameriky. **Příští rok poletíme do Ameriky.**

14. Změňte podle příkladu.

Příklad: Teď píšu domácí úkol. → Odpoledne **nebudu psát domácí úkol.**

15. Doplňte vhodné sloveso.

Příklad: Zítra ...**budu čist**... knihu.

16. Napište věty podle příkladu.

Příklad: příští rok – já – bydlet – v – Praha → **Příští rok budu bydlet v Praze.**

- a) Zítra pojedou autem do Brna.
- b) Ife a Salma budou příští týden hledat nový byt.
- c) Co budeš kupovat v obchodě?
- d) Zítra budu potřebovat dvě knihy.
- e) Kde bude pracovat?
- f) Budete hrát o víkendu fotbal?
- g) Do práce pojedeme tramvají.
- h) Budou jíst rýži, maso a salát a budou pít limonádu nebo pivo.
- i) Kam pojedáš příští týden?
- j) Budu muset jít odpoledne do školy.

17. Pracujte ve dvojicích. Ptejte se podle příkladu, co bude váš kolega dělat o víkendu.

Pro snazší průběh cvičení lze napsat na tabuli seznam aktivit nebo dát studentům do dvojic kopii, na které jsou obrázky různých aktivit (viz předchozí lekce), příp. mít jednu zvětšenou kopii na tabuli.

Příklad:

A: Budeš o víkendu psát domácí úkol?

B: Nebudu psát domácí úkol, ale budu se učit gramatiku.

A: Budeš o víkendu pracovat na zahradě?

B: Budu pracovat na zahradě, ale nebudu uklízet.

ROČNÍ OBDOBÍ:

jaro	na jaře
léto	v létě
podzim	na podzim
zima	v zimě

Připravte si adekvátní obrázky, které implikují dané roční období. Vysvětlování ročních období lze spojit s otázkami: *Kdy je teplo? Kdy často prší? Kdy plavete v řece? Co děláte v létě?* apod., aby studenti kreativně vytvářeli otázky a odpovědi a přemýšleli.

18. a) Vyberte správné sloveso k obrázku.

opalovat se, bruslit, pracovat na zahradě, učit se češtinu, nosit deštník, koupat se, nosit sluneční brýle, dlouho spát, hrát fotbal, pít horký čaj, jíst zmrzlinu, sbírat houby, jet na kole na výlet, číst knihu, nosit čepici, cestovat, lyžovat

b) Řekněte, co budete dělat.

Na jaře
 V létě
 Na podzim
 V zimě

MĚSÍCE

leden	v lednu
únor	v únoru
březen	v březnu
duben	v dubnu
květen	v květnu
červen	v červnu
červenec	v červenci
srpen	v srpnu
září	v září
říjen	v říjnu
listopad	v listopadu
prosinec	v prosinci

19. Odpovězte na otázky.

KDYŽ - AŽ

Když jsem přijel do České republiky, nemluvil jsem česky.
Až budu v České republice tři roky, budu mluvit dobře česky.

Když prší, nemůžeme hrát fotbal.
Až nebude pršet, budeme hrát fotbal.

Když jsem měla hlad, vařila jsem oběd.
Až budu mít hlad, budu vařit oběd.

Když nemusím pracovat, odpočívám.
Až nebudu pracovat, budu odpočívát.

Zde řešíme spojky *když* / *až* jako spojky **časové**, tj. výklad se zabývá jen variantou *když* + minulý / přítomný čas, *až* + *futurum*. Význam podmínky ve formě: *když* + *futurum* nerozvádějte.

20. Doplňte když a až.

1. ...**Až**... budu mít práci, budu mít dost peněz.

21. Dokončete věty.

Příklad: Když jsem hrál fotbal, ...**zlomil jsem si nohu**...

22. a Čtete text a doplňte slova do textu.

budeme, výlety, spát, půjdeme, vlakem, jet, oběd, teplo, bydlí, krásné

Giorgi a Lela dělají plány na léto

V létě, až bude **teplo**, se budeme koupat. Pojedeme někam k vodě, k rybníku nebo jezeru, budeme **spát** ve stanu, plavat, opalovat se a odpočívat. Budeme taky chodit na **výlety**, sbírat borůvky a houby. Na jeden víkend chceme **jet** do Prahy. Víme, že to je **krásné** město, tak se tam chceme podívat. Pojedeme **vlakem** nebo autobusem. V Praze **půjdeme** do centra, na Karlův most a na Pražský hrad. Až **budeme** mít hlad, půjdeme do nějaké levné a dobré restaurace na **oběd**. Budeme spát u kamaráda, který v Praze **bydlí** a pracuje.

b) Odpovězte na otázky:

Co chtějí dělat, až bude teplo? – **chtějí se koupat, chodit na výlety a jet do Prahy**

Kde budou bydlet? – **ve stanu**

Co budou sbírat? – **borůvky a houby**

Kam chtějí jet na víkend? – **do Prahy**

Jak pojedou do Prahy? – **vlakem nebo autobusem**

Kde budou spát v Praze? – **u kamaráda**

Jaká je Praha? – **krásná**

Kam půjdou v Praze na oběd? – **do levné, ale / a dobré restaurace**

23. Co budete dělat v létě vy?

24. a) Přečtete si texty a řekněte, co budou lidé dělat o víkendu.

b) Pracujte ve dvojicích. Připravte otázky a ptejte se.

Otázky i odpovědi by měli být v budoucím čase.

25. Ptejte se kolegy ve třídě. Odpovídejte.

JAKÝ? JAK?

Rozdíl *adjektivum* / *adverbium* vysvětlíte pomocí vazeb na jméno (věc / člověk) a na sloveso (akce / aktivita).

To je **dobrá** polévka.

Mám **rychlé** auto.
Nemůžu telefonovat, mám **špatný** signál.
Psal **dlouhý** dopis.
Líbí se mi **česká** města.
Dana má **hezké** fotky z výletu.
Ten starý počítač je **pomalý**.

JAKÝ / JAKÁ / JAKÉ?

Petra vaří **dobře**.

Rád jezdím **rychle**.
V pondělí mi bylo **špatně**.
Dlouho telefonoval.
Mluvím dobře **česky**.
Včera bylo moc **hezky**.
Měl hodně času, proto šel **pomalů**.

JAK?

Ptáme se:

Jaký máš signál? – **Dobrý**.
Jaká je ta polévka? – **Teplá**.
Jaké bude zítra počasí? – **Hezké**.

Jak vaří Petra? – **Dobře**.
Jak bude v létě? – **Teplo**.
Jak zpívá Iva? – **Hezky**.

26. Rozdělte slova a запиšte je do tabulky.

Ve druhé části tabulky studenti doplní typické koncovky adjektiv a adverbíí (dle rozdělených slov).

To je **špatná** restaurace.
Znám **špatnou** restauraci.
Jedli jsme ve **špatné** restauraci.

Pokud jsou studenti chápaví, můžete uvést i významovou diferenci u těchto dvojic: **hodný** – **hodně** / **malý** – **málo**.

27. Doplňte.

Příklad: *dobrý / dobře:* To je ...**dobrá**... večere. Eva ...**dobře**... vaří.

28. Doplňte podle příkladu.

Příklad: Promiňte, můžete mluvit ...**pomalů**...? (pomalý – pomalu)

29. Ptejte se podle příkladu.

Příklad: Ivana má **krátké** vlasy. → Jaké vlasy má Ivana?

Pro objasnění toho, co mají dělat, si studenti mohou představit, že neslyšeli dobře podtržené slovo a chtějí ho zopakovat. Připomeňte studentům změnu slovosledu v otázce.

30. Doplňte sloveso.

zpívat jet rozumět spát lyžovat oblékat se svítit jíst chodit

ŽIJEME V ČR

31. Doplňte slova podle kontextu.

Připravte si mapu, abyste mohli/a ukázat Českosaské Švýcarsko. Připravte vysvětlení slovní zásoby: *přestávka / národní park / sekat trávu / zalévat květiny / trhat meruňky / rybíz / zavolat / možná / (nasnídat se = snídat / naobědvat se = obědovat)*, nejlépe pomocí obrázků.

Nejprve nechte studenty prostudovat text (i ve skupinách) a doplnit chybějící výrazy. Potom text můžete využít k nácviku výslovnosti / hlasitého čtení. Základní porozumění ověřte cílenými otázkami. Potom pokračujte s navazujícími cvičeními.

Je sobota. Pavel a Jasir nemusí pracovat a Van nemusí být ve škole, protože je víkend a o víkendu mají volno.

Pavel a jeho manželka Lucie byli v pátek večer v kině na novém ...**českém**... filmu. Moc se jim líbil. Celou sobotu byli na výletě na kole. Pavel kolo miluje, ale Lucie jezdí na kole málo, proto jeli jenom **pomalou** a dělali přestávky. Navštívili národní park Českosaské Švýcarsko, který je na severu České republiky. Je tam moc hezky, jsou tam hory a lesy, skvělé cyklistické stezky a hodně dobrých hospod. Na večer neměli žádný plán. Vrátili se pozdě a zůstali doma, protože byli unavení a Lucii moc bolely nohy. Dívali se na televizi a pak si ještě v posteli četli. V neděli budou muset pracovat na zahradě. Petr bude sekat trávu a zalévat květiny, Lucie bude trhat rybíz a meruňky. Moc se netěší, protože to vždycky trvá **dlouho** a venku je teď velmi horko. Z rybízu bude Lucie dělat marmeládu a meruňky dají do mrazáku. Odpoledne půjdou na návštěvu k rodičům Lucie, protože je dlouho neviděli. Budou si povídat, pít kávu a jíst něco dobrého. Maminka Lucie umí dělat **výborné** koláče, které Pavlovi moc chutnají. Proto se velmi těší. Večer se Pavel bude muset připravovat do práce. Bude opravovat nějaké domácí úkoly.

Van byla v pátek večer s kamarády na diskotéce. Vzala si nové tričko a hezkou **krátkou** sukni, protože se ráda **moderně** obléká. Slavili narozeniny její kamarádky Thi. Van pro ni koupila malý dárek – stříbrný prstýnek, který se Thi moc líbil. Na diskotéce tancovali, povídali si a pili **červené** víno. Kluci nepili víno, ale pivo. Van se vrátila domů asi v jednu hodinu v noci. Ráno vstávala **pozdě**, protože byla moc unavená. Četla si nějaký časopis a potom trochu uklízela. Nesnídala ani neobědvala, protože neměla hlad. Odpoledne zavolala kamarádce a dlouho mluvili o škole, o bytě a o kamarádech. V pět hodin šla do města, protože měla schůzku s Danem – to je její kamarád z České republiky. Šli spolu do restaurace a dali si dobrou pizzu. Van pila jenom minerálku, protože ji bolela hlava. V neděli bude muset Van studovat, bude psát nějaký text o rodině – samozřejmě česky – a bude se učit nová slovíčka. Když bude **hezky** počasí, půjde po obědě ven. Možná si dá zmrzlinu, protože na náměstí mají moc dobrou vanilkovou.

Jasir byl v pátek večer doma. Celý týden hodně pracoval a byl moc unavený. Díval se na televizi, ale nebylo tam nic zajímavého, proto šel brzy spát. V sobotu brzo ráno přišla z práce jeho přítelkyně Aisha, která pracuje jako zdravotní sestra v nemocnici. Nasnídali se spolu a potom šli na procházku. Bylo krásně. Šli do parku, potom kolem řeky a pak do města. Nechtěli se vracet domů, proto se naobědvali v **levné** čínské restauraci. Odpoledne se setkali s kamarády. Mluvili o práci, o novém zajímavém filmu, který viděli, a o restauraci v centru, kde moc **dobře** vaří. Večer šli do hospody na jedno pivo a potom se vrátili domů. Dívali se na televizi. Dávali nějakou americkou detektivku. Šli spát hodně pozdě. Na neděli nemají žádné velké plány. Ráno pojedou nakupovat. Jasir nerad nakupuje, ale v neděli ráno není nikde moc lidí, proto to není tak **špatné**. Potom budou doma možná uklízet nebo jenom odpočívat. Aisha asi bude vařit nějaký malý oběd – rýži a zeleninu. Jasir bude opravovat rádio, protože nefunguje.

32. a) Je to pravda?

1. Lucie jezdí na kole často.
2. Pavel a Lucie se v sobotu večer dívali na televizi.
3. Van měla narozeniny.
4. V sobotu Van nepila alkohol.
5. Jasir je svobodný.
6. Aisha nepracuje v noci.

	NE
ANO	
	NE
	NE
ANO	
	NE

b) Změňte věty podle příkladu.

Příklad: Obědval jsem v restauraci. → *být* = **Byl jsem** na obědě v restauraci.

c) Odpovídejte podle textu.

Příklad: Kde byl Pavel v sobotu? → **Na výletě.**

d) Doplňte slova ve správném tvaru.

e) Vyprávějte vlastními slovy: Co dělají Pavel / Van / Jasir o víkendu?

33. Napište 10 vět.

Můj den za 5 let.

Dbejte na dobré vysvětlení zadání.

LEKCE 7: NA ÚŘADĚ / V KANCELÁŘI

Před začátkem lekce si připravte vysvětlení (materiál - leták, formulář, internet ...) k následujícím slovíčkům: *ubytovací zařízení pro žadatele o azyl, žádost o udělení azylu, cizinecká policie, úřad práce, Poradna pro uprchlíky*, příp. další dle vlastního uvážení. Tato slovní zásoba bude třeba u některých cvičení.

1. a) Spojte otázky a odpovědi.

Ptejte se, příp. zadejte jako aktivitu do dvojic.

a) Znáte Českou republiku dobře?	3) Ne, ještě ne.
b) Umíte vařit česká jídla?	6) Ne, neumím.
c) Víte, kde bydlí český prezident?	2) Myslím, že bydlí v Praze.
d) Umíte mluvit česky?	1) Jo, už trochu jo.
e) Víte, co je to Labe?	4) Ano, to je nejdelší řeka v ČR.
f) Znáte Antonína Dvořáka?	5) Ne. Kdo je to?

b) Odpovězte na otázky podle sebe.

2. Čtete dialogy a odpovězte na otázky.

Diana: Omide, **znáš** dobře ČESKOU REPUBLIKU?

Omid: Ne, ještě ne. Jsem tady jenom dva měsíce a ještě jsem nikde nebyl.

Diana: To je škoda, Česká republika je moc hezká. Já **znám** Prahu, Olomouc, Karlovy Vary.

Líbí se mi Krkonoše a Český ráj. Minulý týden jsem byla v Brně. **Víš**, KDE je Brno?

Omid: Ne, opravdu **nevím**, kde to je. **Znám** jenom Prahu.

Diana: Omide, **umíš** VAŘIT?

Omid: Samozřejmě, že **umím**. Vařím moc rád! A ty?

Diana: Já vařit moc **neumím**. Ale chci se to naučit.

ZNÁT - VĚDĚT - UMĚT

ZNÁM + NĚCO / NĚKOGO → Diana **zná** Českou republiku dobře.
Znám Prahu. Zná ten film. Znáte tu ženu?

VÍM + INFORMACI → Diana **ví**, kde je Brno.
Vím, odkud je Kamil. Víš, kde pracuje pan Novák? Víte, kam jel Martin?

UMÍM + NĚCO DĚLAT → Omid **umí** vařit.
Umím dobře lyžovat. Umí mluvit česky. Umíte pracovat na počítači?

Vysvětlete použití uvedených sloves na příkladech, event. systemizujte viz tabulka. Ověřte porozumění otázkami. Příp. připravte další cvičení.

3. a) Doplňte znát / vědět / umět.

b) Mluvte o sobě. Co znáte, víte, umíte?

4. a) Doplněte jména dnů a dny seřadte.

b) Kdy a co Kamal dělá?

Příklad: Kamal v pondělí v sedm hodin snídá v kuchyni.

Nechte studenty popsat obrázek a dávejte doplňující otázky, aby studenti museli reagovat a fabulovat. Např. *Co snídá? Má rád fotbal nebo tenis?* a apod. Příp. lze znovu (v návaznosti na M1) opakovat jejich týdenní plán.

KDY JE OTEVŘENO? – KDY MÁ ÚŘEDNÍ / ORDINAČNÍ HODINY?

SEKRETÁŘKA: Út-Pá 8-14

Sekretářka má *úřední hodiny* **úterý až pátek od osmi do čtrnácti hodin.**

KNIHOVNA: Po, St, So 10-12

V knihovně *je otevřeno* **v pondělí, ve středu a v sobotu od deseti do dvanácti hodin.**

JÍDELNA: 12-14

V jídelně *je otevřeno* **každý den od dvanácti do čtrnácti hodin.**

Je otevřeno.
Je zavřeno.

otvírací hodiny
úřední hodiny
ordinační hodiny

Vysvětlete pomocí příkladů rozdíl *otvírací* (ostatní než instituce) / *úřední* (instituce) / *ordinační* hodiny (doktor) a výrazy *otevřeno* / *zavřeno*.

5. a) Přiřadte větu k časovému údaji.

Vysvětlete slovo *gynekolog* = doktor pro ženy, *zubař* = doktor pro zuby.

A: pošta: PO-PÁ 7-17

B: zubař: ÚT, ČT, PÁ 8.30-17.30

C: ředitel: PO, ÚT, ST, PÁ 7.30-16.30

D: supermarket: PO-NE 8-20

E: sekretářka: PO PÁ 9-12

F: knihovna: ÚT, ČT, SO 14-19

G: gynekolog: PO, ST, PÁ 12.30-18

H: bazén: ÚT-NE 6.30-20

H Je otevřeno úterý až neděle od šesti třiceti do dvaceti hodin.

E Má úřední hodiny pondělí až pátek od devíti do dvanácti hodin.

G Má ordinační hodiny v pondělí, ve středu a v pátek od dvanácti třiceti do osmnácti hodin.

D Je otevřeno pondělí až neděle od osmi do dvaceti hodin.

B Má ordinační hodiny v úterý, ve čtvrtek a v pátek od osmi třiceti do sedmnácti třiceti.

A Je otevřeno pondělí až pátek od sedmi do sedmnácti hodin.

C Má úřední hodiny v pondělí, v úterý, ve středu a v pátek od sedmi třiceti do šestnácti třiceti.

F Je otevřeno v úterý, ve čtvrtek a v sobotu od čtrnácti do devatenácti hodin.

b) Odpovězte na otázky.

c) Diskutujte: Kdy je otevřeno? Kdy mají úřední hodiny? Kdy jsou ordinační hodiny? ...

Diskutujte se studenty o lékářích, institucích (úřad práce, ředitelka školy apod.), kancelářích (sekretářka apod.), které je zajímaví. Co je / není otevřeno o víkendu, kdy jsou obvykle úřední dny, kdy mají úřady polední přestávku atd. Cvičení lze nechat také jako závěrečnou aktivitu.

ODKDY - DOKDY?

6. a) Čtete dialogy.

b) Doplněte tabulku:

Půjčovna kol: Po-Pá	Doktor Rutek: Po, Pá
Úřad práce: 9-13.30	Pošta: 13-18
 13-18

PO 10-12	V pondělí	OD deseti	DO dvanácti
ČT 13-15	VE čtvrtek	OD třinácti	DO patnácti
ST-PÁ 8-17	středa AŽ pátek	OD osmi	DO sedmnácti
ÚT, SO 14-18	úterý A sobota	OD čtrnácti	DO osmnácti

Pokud uznáte za vhodné, můžete zmínit i varianty:

PO 10-12	pondělí	deset	AŽ dvanáct
ST-PÁ 8-17	VE středu	osm	AŽ pět

1 od / do JEDNÉ	13 od / do třinácti	= jedné
2 od / do DVOU	14 od / do čtrnácti	= dvou
3 od / do TŘÍ	15 od / do patnácti	= tří
4 od / do ČTYŘ	16 od / do šestnácti	= čtyř
5 od / do pěti	17 od / do sedmnácti	= pěti
6 od / do šesti	18 od / do osmnácti	= šesti
7 od / do sedmi	19 od / do devatenácti	= sedmi
8 od / do osmi	20 od / do dvaceti	= osmi
9 od / do devíti	21 od / do (dvaceti jedné)	= devíti
10 od / do desíti	22 od / do (dvaceti dvou)	= desíti
11 od / do jedenácti	23 od / do (dvaceti tří)	= jedenácti
12 od / do dvanácti	24 od / do (dvaceti čtyř)	= dvanácti

Zdůrazněte formy 1-4 a 9, 10 a upozorněte na častější užívání pouze dvanáctihodinového systému.

7. Čtete časové údaje.

OD	7	DO	16
	9		12
	15		21
	6		14
	13		17
	2		9
	3		5
	16		20

ÚŘEDNÍ HODINY		ORDINAČNÍ HODINY	
ředitel	Po - Pá 12 - 16	zdravotní sestra	Út, Pá 10 - 12
sekretářka	Út - Pá 8 - 14	psycholog	Čt 14 - 17
sociální pracovníce	Po, St 13 - 19 Čt 9 - 14		
VOLNÝ ČAS		JÍDELNA	
kurz českého jazyka	Po 9 - 10.30 Čt 14.30 - 16	snídaně	7 - 9
dětský koutek	Po - Pá 9 - 12 15 - 17	oběd	12 - 14
klubovna	Po - Ne 15 - 22	večeře	18 - 19.30
- kulturní místnost			
sportovní klub	Út, Pá 16 - 18		
knihovna	Po, St, So 10 - 12 14 - 15.30		

Dbejte na pochopení všech adekvátních konstrukcí. Tabulku můžete využít k dalším aktivitám.

8. Čtete časové informace z nástěnky.

Příklad: pondělí až pátek, od osmi do čtyř

9. a) Odpovězte na otázky.

b) Pracujte ve dvojicích. Ptejte se odpovídejte:

Příklad: Kdy je tady pan ředitel?
Pan ředitel je tady pondělí až pátek od osmi do čtyř.

10. a) Čtete dialogy.

Slovní zásoba a fráze mohou být pro studenty složité (viz označené fráze a další, např. *špatné / správné číslo, potvrzení od doktora* apod.). Proberte vždy po dialogu, pokud je to nutné.

U každého rozhovoru můžete nechat studenty dělat obdobné dialogy (příp. jim zadejte kontext).

1.

- Poradna pro uprchlíky. Králová.
- Dobrý den. Tady Al-Bayty. Můžu mluvit s panem Válkem?
- Pan Válek tady teď není. **Chcete nechat vzkaz?**
- Ne, děkuji. **Zavolám později.**
- **Zavolejte** zítra dopoledne. Pan Válek je tady každý den od devíti do jedné.
- Děkuju, na shledanou.
- Na shledanou.

**Chcete nechat vzkaz?
Zavolám později.
Zavolejte zítra.**

Je to pravda?

1. Pan Válek teď není v práci.
2. Pan Válek pracuje dopoledne.
3. Pan Al-Bayty chce nechat vzkaz.

	ANO	
	ANO	
		NE

2.

- Ordinance.
- Dobrý den, tady Rufus. **Potřeboval bych** do práce potvrzení od doktora.
- Dobře. Kdy můžete přijít? Máte čas v úterý ve tři hodiny?
- To bohužel nemůžu. Ale můžu ve středu a ve čtvrtek.
- Tak ve čtvrtek v devět třicet.
- Děkuju. Na shledanou.

Potřeboval bych ...

Je to pravda?

1. Pan doktor Pánek bude v ordinaci v úterý.
2. Pan Rufus půjde k doktorovi odpoledne.
3. Pan Rufus má ve středu volno.

	ANO	
		NE
	ANO	

3.

- Knihovna, Lomská.
- Dobrý den, prosím, kdy máte otvírací hodiny?
- V úterý a v pátek od devíti do tří, ve středu a ve čtvrtek od dvanácti do šesti. Sobota až pondělí je zavřeno.
- Promiňte, nemluvím dobře česky, můžete to opakovat?
- Máme otevřeno v úterý a v pátek od devíti do tří, ve středu a ve čtvrtek od dvanácti do šesti. Sobota až pondělí je zavřeno. Rozumíte?
- Ano, děkuju moc. Na shledanou.
- Na shledanou.

Je to pravda?

1. Paní Lomská pracuje v knihovně.
2. V knihovně je o víkendu zavřeno.
3. Ve středu je v knihovně otevřeno od 9 hodin.

	ANO	
	ANO	
		NE

4.

- Škola Husova, prosím.
- Dobrý den, Keller, to bude asi **omyl**. Já volám úřad práce.
- To máte **špatné číslo**.
- Promiňte. Na shledanou.
- Na shledanou.

**To je omyl.
Máte špatné číslo.**

Je to pravda?

1. Pan Keller má správné číslo.
2. Pan Keller nechce volat do školy.

	NE
ANO	

5.

- Úřad práce. Šimková.
- Dobrý den, Pražák. Můžu, prosím, mluvit s paní Kotlíkovou?
- **Moment. Předám.**

Moment. Předám.

-
- Kotlíková. Dobrý den.

Je to pravda?

1. Pan Pražák chce mluvit s paní Šimkovou.
2. Paní Kotlíková není v kanceláři.

	NE
	NE

b) Odpovězte podle dialogů.

Studenti znovu procházejí rozhovory a samostatně odpovídají na otázky.

MŮŽU MLUVIT S ... - INSTRUMENTÁL I

Výklad základů instrumentálu, zde pouze pro potřeby komunikace ve spojení s frází *můžu mluvit s ...*
Podle potřeby uveďte tázací otázku *s kým?* (jako variantu výrazu *kdo?*).

To je ...

- paní Hromádková →
- paní Krásná →
- Hana →

Můžu mluvit s ...

- s paní Hromádkov**OU**
- s paní Krásn**OU**
- s Han**OU**

To je ...

- pan Holub →
- Petr →
- pan Bílý →

Můžu mluvit s ...

- s pan**EM** Holub**EM**
- s Petr**EM**
- s panem Bílý**M**
- pan Válek → s panem Válek**em**
- pan Fiala → s panem Fial**ou**

11. Ptejte se.

12. a) Pracujte ve dvojicích. Dělejte telefonické rozhovory podle zadání.

b) Tvořte minidialogy. S kým chcete mluvit? Reagujte.

Studenti pracují ve dvojicích, tvoří dialogy podle vzoru. Nakonec nechte jednotlivé dvojice rozhovory prezentovat. Studenti v jedné dvojici si můžou vyměnit role a přehrát dialogy ještě jednou.

Příklad: paní Novotná

- Dobrý den, můžu mluvit s **paní Novotnou**?
- Ano, moment, předám. / Bohužel, paní Novotná tady teď není. Chcete nechat vzkaz? / Bohužel, paní Novotná tady teď není. Zavolejte později. / Bohužel, paní Novotná je dnes v Praze. Můžete zavolat zítra v devět hodin? atp.

13. a) Doplňte dialogy.

1.

- Cizinecká policie.
- Dobrý den. Vazgen. Můžu prosím **mluvit** s panem Klepalem?
- Pan Klepal tady bude ve dvě hodiny. Chcete **nechat vzkaz**?
- Ne, děkuju. Zavolám **později / jindy / zítra ...**

2.

- Cizinecká policie.
- Dobrý den, Vazgen. Je tam pan Klepal?
- Moment, **předám / přepojím.**

3.

- Úřad práce, Míková.
- Dobrý den, tady Bureš, je tam paní Volná?
- To máte špatné **číslo**. Musíte volat 452 739 865.
- Promiňte, nemluvíím dobře česky, **můžete to opakovat, prosím?**
- 452 739 865.
- Děkuju. Na shledanou.
- Na shledanou.

b) Ve dvojicích tvořte podobné dialogy.

CO MŮŽETE / MUSÍTE / NESMÍTE / CHCETE? – OPAKOVÁNÍ MODÁLNÍCH SLOVES

14. Ptejte se podle příkladu a vhodně odpovídejte.

Příklad: *Můžete prosím otevřít okno? – Ano, samozřejmě. / Ne, je tu zima.*

15. Doplňte modální slovesa muset, smět nebo moct.

16. Co musíte / nesmíte dělat v těchto situacích? Tvořte různé věty pomocí *když* podle příkladu.

Studenti se můžou ptát na alternativní spojku *jestliže*, kterou např. někde slyšeli. Příp. tuto spojku představte jako synonymum ke *když*.

Příklad: Když chci letět do Ameriky, **musím si koupit letenku.**
musím mít americké vízum.

.....

ZAVOLEJTE! NAPIŠTE! PŘIJĎTE! – ZÁKLADNÍ IMPERATIV – rozkaz / příkaz

Tykáme:		Vykááme:	
Musíš vařit.	→ Vař!	Musíte pracovat.	→ Pracujte!
Musíš zaplatit.	→ Zaplat!	Musíte sedět.	→ Sed'te!
Nesmíš hrát fotbal.	→ Nehraj!	Nesmíte psát.	→ Nepište!
Nesmíš kouřit.	→ Nekuř!	Nesmíte řídit auto.	→ Neřid'te!

17. Vyberte správnou variantu.

Co říká paní Nováková, když ...

a) její děti píšou zítra ve škole test z matematiky.	- Učte se!
b) chce dělat zeleninový salát.	- Kup okurku a papriky!
c) telefonuje, ale neslyší dobře.	- Opakujte to prosím!
d) její dcera jde večer na diskotéku.	- Vrať se brzo!
e) někdo chce kouřit v kanceláři.	- Tady nekuřte!
f) potřebuje nějakou informaci o jazykové škole.	- Napište mi prosím email!
g) její manžel je nemocný.	- Lež v posteli a pij čaj!

	PRÉZENS (= <i>teď</i>)	se mění	v IMPERATIVU na: (= <i>Musíš</i> <i>Musíte to dělat!</i>)
mluvit	já mluvím	1 konsonant → -Ø -TE	psát – piš! pište! učit se – uč se! učte se! děkovat – děkuj! děkujte! pít – pij! pijte!
			ty: MLUV! vy: MLUVTE!

Imperativ je vykládán jen částečně, a to pro slovesa s 1 konsonantem před koncovkou prézentu. Tj. řešíme zde pouze příponu *nulovou* v sg., *-te* v pl. Ostatní typy imperativu se studenti učí jako výjimku (frázově). Zároveň připomínáme, že při tvoření imperativu vycházíme z 1. sg., nikoli standardně ze 3. pl. Na tomto místě záměna osob nehraje roli (imperativy typu *sázej!*, *sázejte!* tu neuvádíme) a studenti mají lépe fixovanou první osobu. Lze připomenout i běžně užívané perfektivní formy – *počkat*, *přečíst*, *napsat*, *podepsat* (vysvětlete význam).

Závisí na vás a typu skupiny, zda se rozhodnete prezentovat imperativ komplexně.

zavolat – **zavolej! zavolejte!**
čekat – **čekej! čekejte!**
dívat se – **dívej se! dívejte se!**

číst – **čti! čtěte!**
jít – **jdi! jděte!**
poslat – **pošli! pošlete!**

18. a) Změňte podle příkladu.

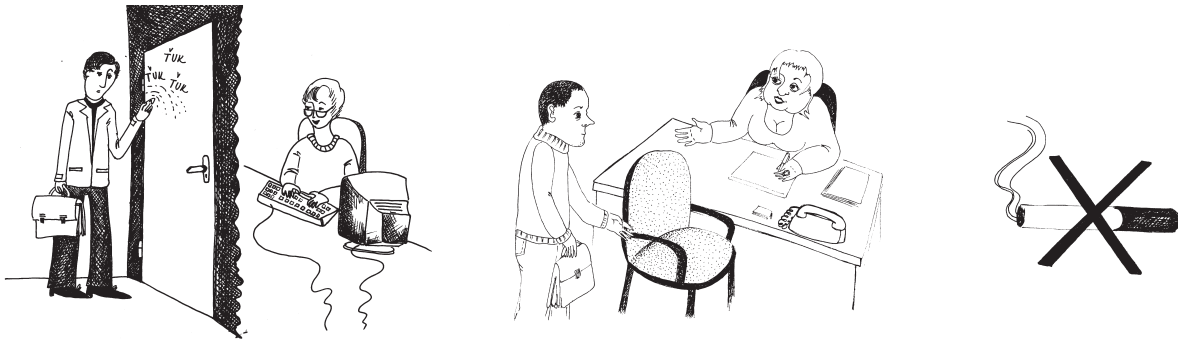
Příklad: Můžu se učit? – **Uč se!**
Můžeme zavolat do práce? – **Zavolejte!**

b) Kdo to říká?

19. a) Čtete a doplňte fráze do obrázků.

Ve cvičení můžete nejprve začít popisem obrázků a fráze přiřazovat až následně. Pozor na slovní zásobu – *vyplnit, vstoupit, posadit se*.

Nekuřte! Posad'te se! Tady to podepište! Vstupte! Vyplňte ty formuláře! Zavolejte v pondělí!

b) Spojte věty s modálními slovesy a výzvami.

DOBŘÝ DEN PANE BENEŠI, JAK SE MÁTE? AHOJ IVO, JAK SE MÁŠ?

20. Čtěte příklady a podle nich doplňte tabulku.

Ahoj **Jano**, jak se máš?

Dobrý den **pane Berane**, jak se máte?

Ahoj **Tomáši**, kdy jsi přijel?

Můžu přijít v pátek, **paní doktorko**?

Ahoj **Ivane**, máš teď čas?

Čau **Marie**, půjdeš večer do kina?

Pane Mareši, víte, kdy budeme mít lekci češtiny?

Ahoj **Lucie**, dáš si kávu?

Slova, která končí na:	se mění	ve VOKATIVU na:
-A Jana	→!
-E Marie	=!
-tvrdý konsonant Ivan	→!
-měkký konsonant Tomáš	→!
-í paní	=!

pan Novák → pane Nováku!

pan Horák → pane Horáku!

Marek → Marku!

21. Napište podle příkladu.

a) Jitka - ...**Jitko**,... uč se!

Podle potřeby připravte více cvičení. Ukažte třídě, jak se mění / nemění jejich jména, natrénujte důležitá oslovení *paní vedoucí, pane doktore, ...* apod.

22. Ptejte se, žádejte, přikazujte podle příkladu.

a) Používejte *mocet, muset, smět* nebo *chtít*.

Příklad: Paní Skálová, můžete zavolat panu Horákovi?

b) Dělejte podobné věty podle příkladu.

Příklad: Paní Skálová, zavolejte prosím panu Horákovi!

23. a) Čtete text.

b) Odpovězte na otázky a dokončete věty.

Ve cvičení pozor na neznámá slova, nejde však o to, aby studenti všemu dokonale rozuměli. Připravte si vysvětlení následujících slov a frází: *stavební firma, dělník, stavět, občanka, potvrzení od doktora, povolení k pobytu, pauza, připravit, můžu se zeptat, máte zkušenosti.*

Využijte text k dalším aktivitám (otázky, role play atd.).

c) Převyprávějte text vlastními slovy.

ŽIJEME V ČR

24. Pracujte ve dvojicích. Telefonujte a domluvte si schůzku.

Aktivitu dobře vysvětlete.

25. Spojte.

Vstupte!	- Dále!
Posaďte se!	- Sedněte si!
Nekuřte!	- Nesmíte kouřit.
Počkejte!	- Moment, prosím.

26. Co to znamená? Napište podle příkladu.

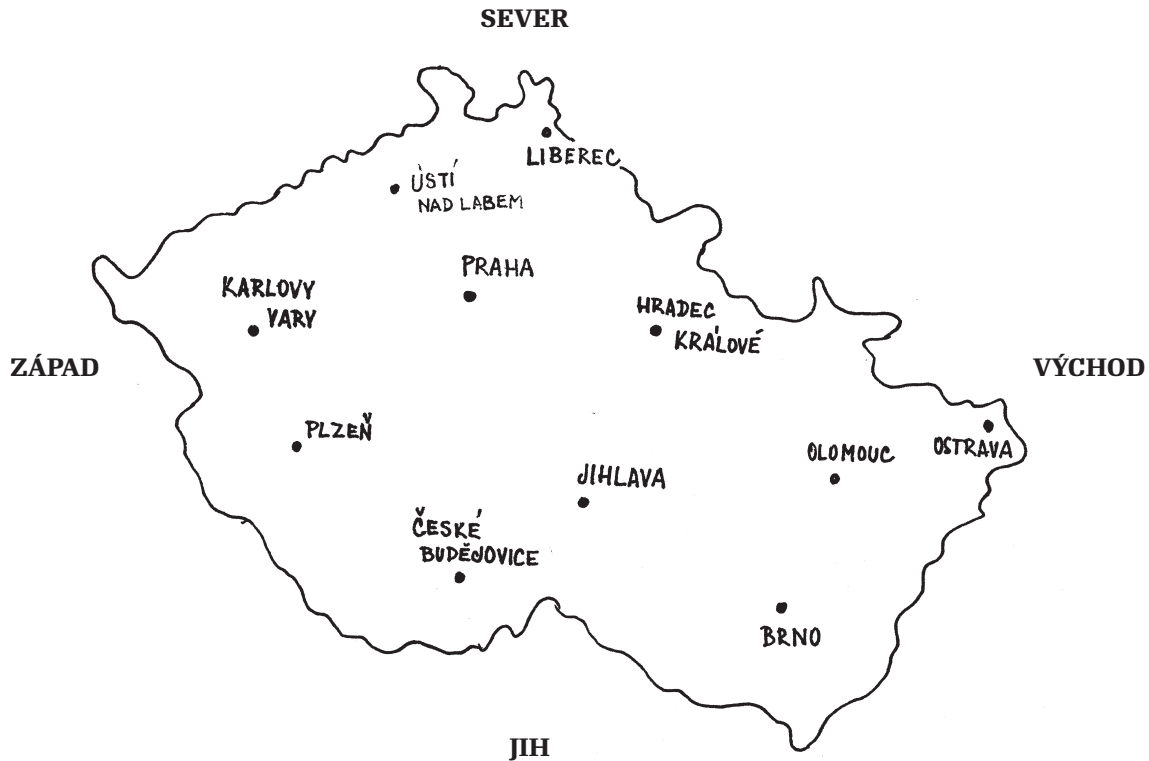
Příklad: Počkejte! = **Musíte počkat.**

27. Ptejte se: znáte / víte / umíte?

LEKCE 8: ČESKÁ REPUBLIKA

Lekci uveďte krátkou prací s mapou: např. *Kde je Liberec?* – *Liberec je na severu.*

1. a) Prohlédněte si mapu a čtěte věty. Doplňte podle příkladu.

Kde je Liberec?	Liberec je na severu.	...sever...
Kde jsou Karlovy Vary?	Karlovy Vary jsou na západě.
Kde jsou České Budějovice?	České Budějovice jsou na jihu.
Kde je Olomouc?	Olomouc je na východě.
Kde je Praha?	Praha je uprostřed.	

b) Podle mapy odpovězte na otázky.

2. Seřadte fráze. Potom dialog přehrajte.

Před dialogem proberte / zopakujte se studenty slovíčka (ve frázích: *dovolená, jet na výlet* apod.: *Kam jste jel na výlet? Jak jste jel na výlet?* atd.).

VÝLET

PAN NOVÝ

1 Dobrý den, pane Mansouri. Jak se máte?

3 Jo, mám se taky fajn. Máte dovolenou?

5 Aha, já bohužel musím jít do práce i o víkendu. A jaké máte plány? Znáte už trochu Českou republiku?

7 Ano, to je pravda. Krásné město je samozřejmě Praha, ale můžete navštívit taky Brno, Karlovy Vary, Liberec nebo Český Krumlov. Kam chcete jet?

9 A půjdete taky na Ještěd?

11 Ano, mám je taky moc rád. Byl jsem tam minulý rok na dovolené. A jak tam pojedete?

13 A co budete dělat, když bude pršet?

15 Aha. V Liberci jsou velké supermarkety a v centru jsou hezké malé obchůdky. A kde budete obědvat?

17 To je jasné! Tak se mějte moc hezky a užijte si ten výlet.

19 Vy taky. Na shledanou.

PAN MANSOURI

2 Dobrý den, pane Nový. Dobře, a vy?

16 Asi v nějaké hospodě nebo v restauraci v Liberci. Manželka bude připravovat na cestu malou svačinu – housky s máslem a se sýrem a nějakou zeleninu. Ale myslím, že odpoledne budeme mít velký hlad.

18 Děkuju, taky se mějte. A pozdravujte manželku.

4 Ne, nemám. Od pondělí do pátku musím pracovat, ale o víkendu budu mít volno a pojedeme s rodinou na výlet.

12 Pojedeme brzo ráno autobusem. Budeme si muset koupit místenku, protože autobusy do Liberce jsou obvykle hodně plné. Z Liberce pojedeme asi 15 minut vlakem a potom půjdeme asi 4 kilometry pěšky na Ještěd.

20 Na shledanou.

10 Když bude hezké počasí, tak ano. Jizerské hory jsou moc hezké, viděl jsem nějaké fotografie.

6 Víte, bydlíme v České republice už čtyři měsíce, ale ještě ji moc dobře neznáme. Četl jsem na internetu, že jsou tady hezká města, hrady a hory.

14 Budeme jenom v Liberci. Můžeme navštívit muzeum nebo ZOO. A budeme taky nakupovat, protože v našem městě nejsou velké obchody.

8 Pojedeme do Liberce. Bydlíme ve Stráži pod Ralskem, to je malé město na severu České republiky, a Liberec není daleko, asi jenom 40 kilometrů.

Výklad kontaktních a výplňkových slov z dialogu (viz tabulka níže). Vysvětlení může být komplikované, zkuste procvičit v krátkých zaměřených otázkách, kdy studenti mohou odpovídat jen těmito slovy: např. *To je tvoje kniha?* – *Jo*. apod.

jo = ano → Máš tu knihu? – **Jo**, mám.
 aha = rozumím → Bohužel, rohlíky dnes nemáme. – **Aha**, tak prosím jeden chleba.
 to je jasné = ano, samozřejmě → Marie, máš čas? Můžeš mi prosím pomoci? – **To je jasné**. Co potřebuješ?
 víte, ...
 obchůdek = malý obchod

3. a) Odpovězte na otázky.

b) Dokončete věty.

Cvičení, ve kterém by měli studenti procvičit kontextová doplnění. Nestáčí jen rozumět, ale studenti musí i dobře použít formy.

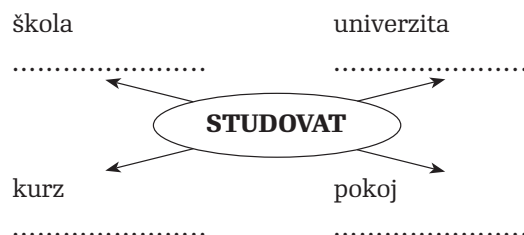
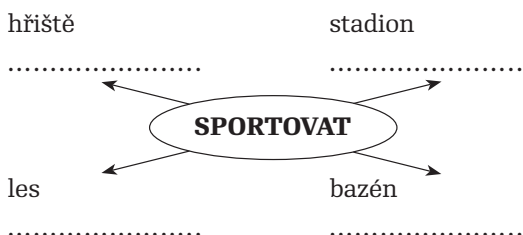
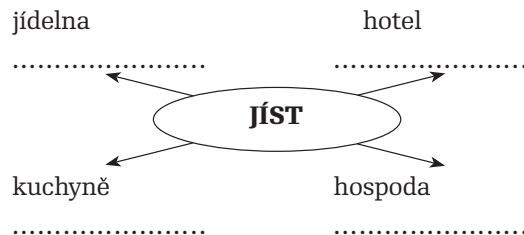
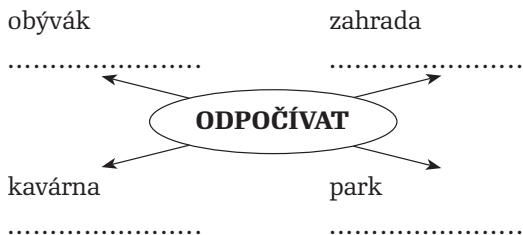
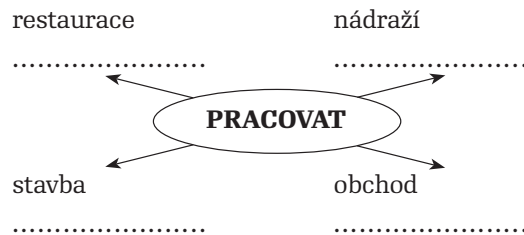
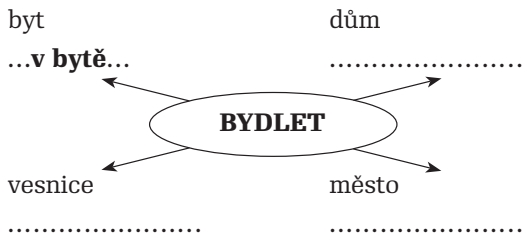
4. Pracujte ve dvojici. Kam pojedete na výlet vy? Doplněte tabulku podle sebe a potom se ptejte kolegy.

Práce do dvojice. Lze modifikovat i na práci ve třídě. Studenti při konverzaci a chození ve třídě doplňují k odpovědím i jména. Na konci nezapomeňte na zpětnou vazbu, tj. následnou prezentaci zjištěných info (mluvit o kolegovi / o sobě, předvést jako dialog, kombinace apod.).

KDE BYDLÍTE, PRACUJETE, ODPOČÍVÁTE? – LOKÁL SG. – opakování

5. Doplněte podle příkladu.

LEKCE 8.

V následující části se poprvé objevuje výklad pádu vztažený k rodu, resp. stále ještě jde o výklad vzhledem ke koncovkám, ale přehled je už uspořádán do rodových kategorií. Lokál stále vychází ze dvou hlavních koncovek *-e* a *-i* + tzv. zvláštnosti / výjimek. Je tu rozšíření o měkké konsonanty (event. dle potřeby a studijní skupiny zopakujte systém tvrdých a měkkých konsonantů; pamatujte, že cíleně nepracujeme s pojmem *obojetný konsonant* + používání *-Ě* (po *b, d, m, n, p, t, v, f*)).

Nejde o to, aby studenti věděli, že např. *maskulina, která končí na měkký konsonant* a *feminina, která končí na konsonant, v lokálu získávají koncovku -i*, ale že slova, která končí na měkký konsonant přibírají při lokaci, tj. na otázku KDE (primárně, později rozšíření) *-i*.

Razení M - N - F je záměrné.

Názvy rodů jsou v české terminologii (viz předchozí lekce), podle charakteru studijní skupiny uveďte mezinárodní termíny: *maskulinum, femininum, neutrum*.

Měl/a byste pomalu naznačovat existenci tzv. měkkých (měkký konsonant / někdy obojetný k., *-e* koncovka) a tvrdých (tvrdý / obojetný konsonant, *-a, -o*) variant u rodů – to proto, že v paradigmatu mají měkké formy často stejné / obdobné koncovky u všech rodů. Nenásilně ☺.

	MUŽSKÝ ROD (neživotný)	STŘEDNÍ ROD	ŽENSKÝ ROD
Slova, která končí na:	-konsonant <i>obchod / kostel</i>	-O <i>kino / jídlo</i>	-A <i>koupelna / škola</i>
se mění	+	→	→
v LOKÁLU na:		-E / -Ě V OBCHODĚ / V KOSTELE V KINĚ / V JÍDLE V KOUPELNĚ / VE ŠKOLE	
Slova, která končí na:	měkký konsonant <i>pokoj</i>	-E / -Ě <i>parkoviště</i>	-E / -Ě <i>restaurace</i> -měkký konsonant <i>postel / kancelář</i>
se mění	+	→	→ +
v LOKÁLU na:		-I V POKOJI V POSTELI / V KANCELÁŘI V RESTAURACI NA PARKOVIŠTI	

MUŽSKÝ ROD (neživotný)	STŘEDNÍ ROD	ŽENSKÝ ROD
- k, r, h, ch, g <i>slovník</i>	-í <i>nádraží</i>	-ka <i>banka</i> -ha <i>kniha</i>
cizí slova (Mi) <i>hotel / film</i>		→ -CE V BANCE -ZE V KNIZE
+ -U VE SLOVNÍKU V HOTELU / VE FILMU	= -Í NA NÁDRAŽÍ	

DŮM → v **DOMĚ**

LÍSTEK → o **LÍSTKU**

HORA → na **HOŘE**

STŮL → na **STOLE**

ZVONEK → na **ZVONKU**

SOCHA → na **SOŠE**

Se studenty tabulku dobře projděte a vysvětlíte jednotlivé položky. Ke každé uveďte několik příkladů, příp. použijte ověřovací otázky. „Výjimky“ vysvětlíte a procvičte.

6. Řekněte ve správném tvaru a запиšte do tabulky podle příkladu.

byt, zahrada, restaurace, kolo, hrad, internet, jídelna, kino, vlak, nemocnice, knihkupectví, skříň, kostel, mapa, město, nádraží, parkoviště, počítač, pokoj, pošta, práce, supermarket, výlet, náměstí, židle

7. Odpovězte na otázky. Použijte uvedená slova podle příkladu.

hotel, slovník, trafika, časopis, moře, kalendář, knihovna, jezero, Asie, internet, divadlo, papírnictví

Před systémovým uvedením lokálu ukazovacích zájmen nechte studenty induktivně vyvozovat změny (např. podle dialogů v b)).

8. a) Doplňte podle příkladu.

Kde je ta kniha? Ta kniha je **v té** tašce. → ...**ta taška**.....

b) Čtete dialogy.

c) Studujte dialogy a doplňte.

V TOM POKOJI / V TOM AUTĚ / V TĚ RESTAURACI

	MUŽSKÝ ROD			STŘEDNÍ ROD			ŽENSKÝ ROD		
NOMINATIV (1.)	Tam je	TEN	byt. pokoj. hotel.	Tam je	TO	město. moře. náměstí.	Tam je	TA	škola. restaurace. kancelář.
LOKÁL (6.)	Byl v	TOM	bytě. pokoji. hotelu.	Byl v na	TOM	městě. moři. náměstí.	Byl v	TĚ	škole. restauraci. kanceláři.

9. Doplňte věty podle příkladů.

V tomto cvičení jde o kombinaci akuzativu a lokálu ukazovacích zájmen. Studenti by si měli začít uvědomovat pádové paradigma. Rozhodně je však nezahlcujte tabulkami a pravidly!

Příklady: Tam je ten hrad. Znáte **ten hrad**? Mluvili jsme o **tom hradě včera**.
 To je ta kniha. Znáte **tu knihu**? Mluvili jsme o **té knize včera**.
 Tady je to město. Znáte **to město**? Mluvili jsme o **tom městě včera**.

Doplňte krátké konverzační cvičení (otázky s obrázky = nějaké známé věci v ČR, např. *to je obchod Tesco - znáte ten obchod? / byl/a jste v tom obchodě? // To je hora Ještěd - znáte tu horu? / Četl/a jste o té hoře?*).

V MALÉM OBCHODĚ / VE VELKÉ RESTAURACI – ADJEKTIVA V LOKÁLU SINGULÁRU

	MUŽSKÝ ROD	STŘEDNÍ ROD	ŽENSKÝ ROD
Slova, která končí na:	-Ý <i>malý</i>	-Ě <i>malé</i>	-Á <i>malá</i>
	→	→	→
	-ÉM v mal ÉM obchodě v mal ÉM autě		-Ě v mal Ě škole
Slova, která končí na:	-Í <i>moderní</i>	-Í <i>moderní</i>	-Í <i>moderní</i>
	→	→	=
	-ÍM v modern ÍM hotelu v modern ÍM kině		-Í v modern Í škole

10. Říkejte podle příkladu.

Příklad To je kniha ***o české historii***.

11. Odpovězte na otázky.

KDE? O KOM? O ČEM? – FUNKCE LOKÁLU

Výklad používání lokálu lze rozparcelovat, ale měl/a byste si připravit ještě vlastní úkoly na procvičení jednotlivých funkcí. Vycházejte od primárního užívání lokálu pro lokaci, navažte prepozicí ***o*** a speciálními situacemi (čas).

Včera jsme byli ***v kině***. Viděli jsme zajímavý film ***o životě v Japonsku***. Potom jsme seděli ***v restauraci*** a mluvili jsme ***o tom filmu***. Taky jsme plánovali, co budeme dělat ***o víkendu*** a ***v létě***.

1) MÍSTO

KDE?

- prepozice: **V** v nemocnici, ve městě, v bytě, v obchodě, v autobuse
NA na stole, na náměstí, na Moravě, na kole, na koncertě
PO po městě, po Evropě, po parku

2) MLUVÍME O ...

SLOVESO + O

mluvit o, číst o, psát o, informovat o, slyšet o, povídat si o, diskutovat o ...

SUBSTANTIVUM + O

film o, kniha o, zpráva o

3) PTÁME SE:

otázka		se mění v lokálu:
KDO	→	KOM
CO	→	ČEM

Pozorujte:

Mluvili o kamarádce.	<	O kom mluvili?	Mluvili o filmu.	<	O čem mluvili?
Slyšel o učitelce.	<	O kom slyšel?	Slyšel o koncertě.	<	O čem slyšel?

KDY? → **o víkendu**

KDY? → **na jaře, v létě, v zimě**

!ALE: **na podzim**

12. Odpovězte na otázky.

13. Doplňte správný tvar slova.

14. a) Dokončete věty.

b) Odpovězte na otázky.

c) Ptejte se podobně kolegů ve třídě a odpovídejte na jejich otázky.

Příklad: A: Kde jsi byl v létě? B: Na Šumavě.

Cvičení lze modifikovat také na dotazníkový úkol. Student si připraví několik otázek (měly by být s lokálem), které všechny položí dvěma spolužákům. Při zpětné vazbě porovnává informace, např. *Petr bude v létě v České republice, ale Martin bude v Gruzii. / Eva často mluví o rodině, ale Alex mluví o počítači.* Pozor na to, aby používali formy singuláru.

Dejte si pozor na diskuse / otázky o plánech, budoucnosti. Pro některé studenty to může být velmi nepříjemné téma.

15. Vyberte správnou variantu.

16. Dělejte věty podle příkladu.

Příklad: Potom - jet - autobus - práce. → **Potom jedu do práce autobusem.**

1. O víkendu chceme jet na výlet.
2. Minulý týden jsem četl časopis o zajímavém starém městě na severu České republiky
3. Nepojedeme vlakem, protože vlak jezdí jenom odpoledne. Pojedeme ráno autobusem.
4. V tom městě navštívíme starý hrad, botanickou zahradu a muzeum.
5. Obědváme / budeme obědvat v malé restauraci.
6. Odpoledne bude manželka nakupovat a já a děti budeme odpočívat v nějakém parku.

ŽIJEME V ČR

ČESKÁ REPUBLIKA

Budete potřebovat mapu ČR (v textech ukazujte, o čem se čte).

17. a) Čtete a doplňte výrazy.

Text může být na první čtení obtížný. Připravte si vysvětlení slovní zásoby (obrázky, srovnání apod.), příp. cvičení k diskusi v části b).

Česká republika je malá **země** uprostřed Evropy. Má asi 10 milionů **obyvatel**. Vznikla v roce 1993, kdy se Československo **rozdělilo** na Slovensko a Českou republiku. Hlavní **město** České republiky je Praha. V Praze je **vláda** a prezident republiky. Praha je také největší město v České republice, žije tady asi 1 200 000 lidí. Praha je slavné historické město, je tady nejstarší univerzita ve **střední** Evropě – Karlova univerzita. Česká republika je bohatá, demokratická země, člen Evropské unie.

b) Co to znamená? Diskutujte.

vzniknout
rozdělit se
hlavní město
největší město
vláda
demokratická země
střední Evropa

c) Mluvte o České republice a o vaší zemi.

ZEMĚPIS ČESKÉ REPUBLIKY

18. Doplňte výrazy na správná místa v obrázcích

hora, řeka, moře, sever, západ, jih, východ

velký → **největší**
malý → **nejmenší**
dlouhý → **nejdelší**
krátký → **nejkratší**
starý → **nejstarší**
mladý → **nejmladší**
vysoký → **nejvyšší**

Můžete dle uvážení představit studentům i komparativ (je jednodušší vysvětlovat stupňování škálově).

19. Čtěte a doplňte výrazy do textu.

Text o českých reáliích je obtížný. Cílem je základní porozumění. Nechte nejprve studenty pracovat samostatně, potom analyzujte text ve skupině. Připravte si vysvětlení výrazů *vlévat se*, *pramenit*, *ležet* (= být), *téct* pomocí obrázků.

do moře, nad mořem, na jihu, leží, lyžařské, řeka, vysoké, se vlévá, výlety

Hory v České republice nejsou **vysoké**, ale je jich hodně. Hory tvoří hranici České republiky – jsou na jihu, na západě, na severu i na východě země. Nejvyšší hory v České republice jsou Krkonoše, které **leží** na severu na polské hranici. Nejvyšší hora se jmenuje Sněžka a leží 1602 metrů **nad mořem**. Krkonoše jsou národní park a jezdí sem hodně turistů – domácí i zahraniční. V létě tady lidé chodí na **výlety** do hor, protože je tady krásná příroda, a v zimě sem jezdí lyžovat, protože Krkonoše jsou velké **lyžařské** centrum. Další velké hory jsou Šumava, která leží **na jihu** na německé a rakouské hranici, dále Krušné hory na západě a Beskydy na východě na slovenské hranici.

Nejdelší **řeka** v České republice je Labe, které pramení v Krkonoších a teče na sever do Německa, kde se vlévá **do moře**. Další velká řeka je Vltava, která pramení na Šumavě a teče na sever, protéká Prahou a vlévá se do Labe. Na východě České republiky – na Moravě, je řeka Morava, která teče na jih, kde **se vlévá** do řeky Dunaje.

20. Doplňte podle příkladu.

21. Napište otázky k odpovědím.

22. Spojte.

Česky v Česku II

» manuál pro učitele

» Barbora Štindlová a kol.

kolektiv: Petra Huková, Ondřej Štindl

Vydalo Nakladatelství Akropolis s. r. o. (Na Plzeňce 2, 150 00 Praha 5,
provozovna Severozápadní IV 16/433, 141 00 Praha 41, www.akropolis.info)
ve spolupráci s Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze
(Vratislavova 29/10, 120 00 Praha 2, www.ujop.cuni.cz)
v roce 2008 jako svoji 74. publikaci

Ediční příprava: Jana Čemusová

Redakce: Jana Čemusová

Ilustrace: Svatava Škodová

Grafická úprava, obálka a sazba z písem RePublic Std,
Dederon Sans Std a Klavika studio Lacerta (www.sazba.cz)

Tisk: VIVAS prepress a.s., Sazečská 560/8, 108 25 Praha 10

1. vydání, 90 stran, TS 12

ISBN 978-80-86903-63-7

Učebnice z projektu Human Step Český v Česku I, II jsou určeny nejenom pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, ale také pro další zájemce z řad cizinců, kteří ovládají latinku a v češtině jsou buď začátečníci nebo mírně pokročilí.

Učebnice byly vypracovány pro výuku v jazykově, ale zároveň i věkem, vzděláním a sociokulturním zázemím heterogenních studijních skupinách, kde se nepředpokládá využití jednoho společného mediačního jazyka. Se sociokulturními dovednostmi se student seznamuje a zároveň si je osvojuje v sekci *Žijeme v ČR*.

Na konci každé lekce se nachází slovníček, který obsahuje nově použitá slova v dané lekci. Slovní zásoba je volena v souladu s úrovní A1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a referenčních popisů Čeština jako cizí jazyk včetně doporučené frazeologie. Slovní zásoba je rozdělena dle slovních druhů.

Výuka v heterogenních skupinách klade vysoké nároky na učitele, proto ke každé části je k dispozici manuál pro učitele, ve kterém jsou uvedeny nejenom instrukce k používání učebnice, ale i způsob práce ve výše uvedených skupinách. Oba učební materiály jsou určeny pro výuku s vyučujícím, nikoliv pro samouky.

ISBN 978-80-86903-63-7

9 788086 903637